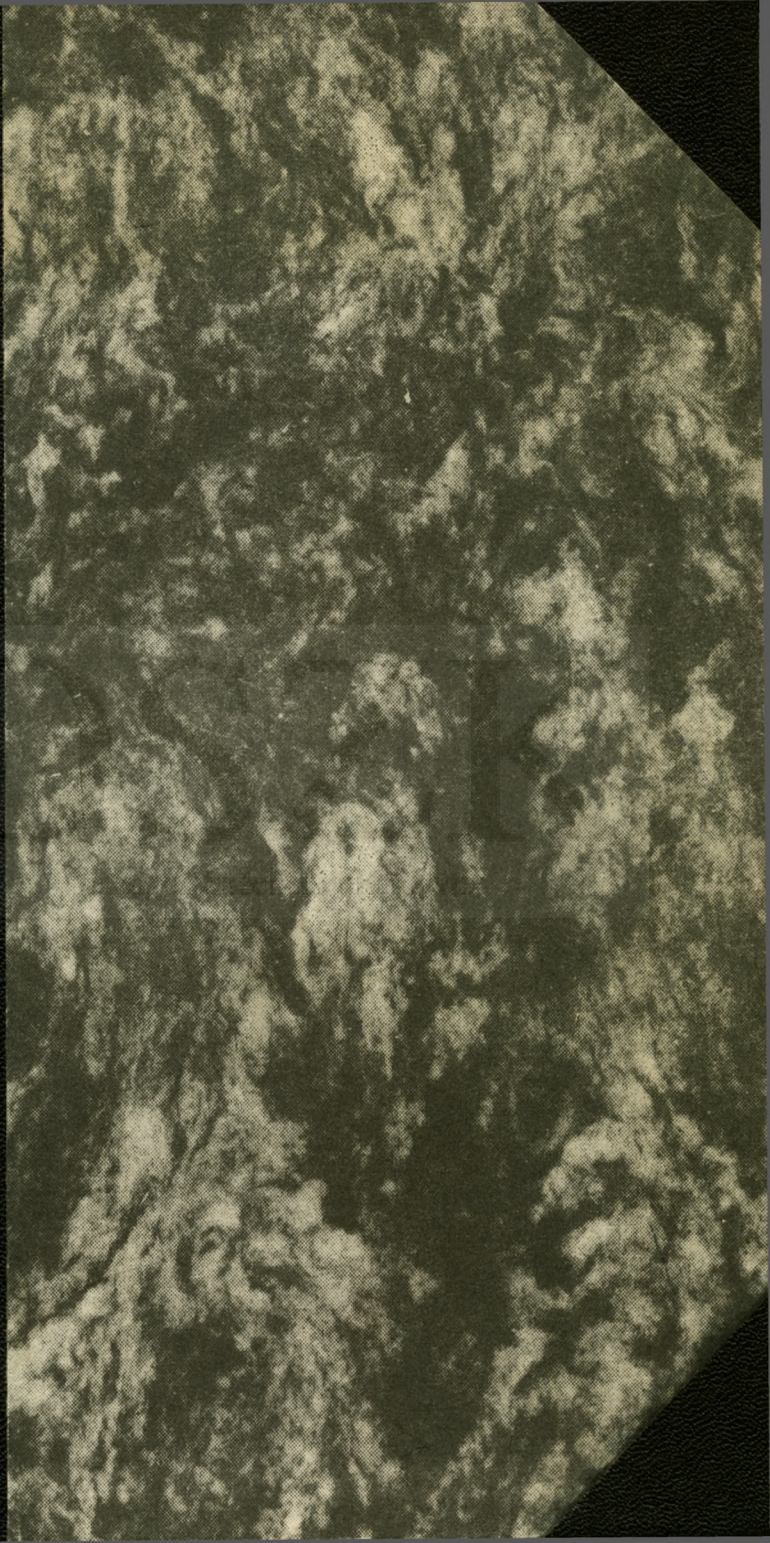

135.636

Salamon Ernő

SZEGÉNYEK
KÜSZÖBÉN

ÚJ VERSEK

MELLETTED
ÉLNEK

ROMÁN VERSEK
MAGYARUL

Átadva: O. Sz. K.-nok
35.568-1940. IV számú
V. K. M. rend. alapján.

SZILÁGYI-NYOMDA KIADÁSA MAROSVÁSÁRHÉLYEN

Salamon Ernő

Szegények küszöbén . . .

– új versek –

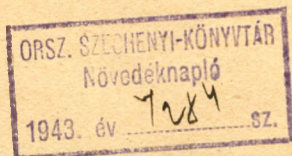
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szilágyi-nyomda kiadása Marosvásárhelyen,
1938

Ebből a könyvből a rendes kiadáson kívül
még 100 számozott példány is készült a költő
aláírásával ellátva.

135636

Elvégeztetett. A fenkölt Igét
házában ölte meg a szörnyű Gép.
A nemes hajlék, a gyönyörű fej
tépetten búsult a puszta fűvel.
A könnyű idő járt izmaidon,
a megszűnt színek szemhártyáidon,
tűnő fényre rabló sötét borult,
az Űrig dobta ki a Tér a Súlyt.
Őzvesy percével ült a délután
s kémlelt sikoltva a halál után.

Az Értelmem tüzes szövétnekét
oltja, csitítja a széles Sötét.
Mely, harminchárom éven át, a Test,
egy lázban égett, most kinlódni rest.
A fűszemek illó olaját
beissza talpfa, sárgászöld virág.
Aki repülve nemlétbe riad
nem szégyenkezhetik bűne miatt,
a föld, a vas, a sár irgalmasabb,
könyörületes az örök Anyag.

Nyugszol a földnek ölében, alatt,
a föld Tevéled tegnap megfogant,
ki úgy kívánta anyja dús szavát
így lel halálba' végre is Anyát.
Lélek vendége: a távoli Emlék,
im Véled ő, Véled marad ő mindég.
A pusztuló Esmélet udvarába

örök a lúg, a nagymosás, a pára
és ott maradhat, míg jól esik épen,
mamád köténye kislfia kezében.

Természet dolgai, mik Vele vagytok,
gyom, el ne lepd és ti se, kedves kaprok!
Esző, ne áztasd vézna, csontos hátát,
te, marha tél, kerüld rideg szállását!
Te, durva rög, hogy nyujtózzék, simuljál,
őszig ne érkezz meg falusi új nyár!
Mert szót kell vinni, Hozzá, szörnyű sírást,
vak lelkének mutassátok az Irást!
Jaj, társyai! Bús nők! Ebek! Vadon táj!
Mondjátok Néki: Temondtad, nagyon fáj!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Új évek elé

Két városban éltem,
három megyét láttam,
se vizem, se téglám,
semmit tarisnyáltam,

kedvet maradásra
érzek s meghálásra
íme ilyen korán
hűs elnyugovásra.

Aki bírja bírtam,
most csak egy időig
engedj elpihennem,
vagy addig a köis

erőm, veritékem!
Most kicsit aludnám,
ülj, szegényes álom,
pillámra, hogy innám.

Ki halálesetjét
elkiáltja, mondja
s gyűl kopasz szegénység
egybe, össze, nyomba,

úgy sikoltsalak el
testes, szagos élet,
huszonöt esztendő,
rongy ifjúi évek.

Mint haláresetjét,
úgy hallgasd meg, vérem,
hogy élünk bajosan,
hogy nővünk szegényen!

Kőre lefeküszöm,
nehezedem, testvér,
fájó munkástájon
vagyok, ha keresnél.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Vinném vidéked,
a szegénységed,
könnyű teher, mély
mellemen elfér.

Mennék a kárral,
varjúmadárral,
boruló éggel,
még ma éjjel.

Mennék tüzeddel,
a lángot tedd el,
tedd el, feledd el
tollúszíveddel.

A jéggel mennék,
árvíz is emlék,
por is sár már
gyári határnál.

Mennék a faggyal,
csappal, csillaggal,
hajnallal, dérral,
melegedj, férj el.

Vinném, maradhass,
súlyosodj, hat vas,
hat vas tüzével
dúlni ne szégyelj.

Munkáddal mennék,
élj, mint a vendég
és mind a hat nap
teremj magadnak.

Ráolvasó dal

Éles tél támad ránk,
fosytán van a hasymánk,
elégett a zsírunk,
hétfői nap sírunk,
se kútunk, se vedrünk,
fekete a keddünk,
szerdai nap kezdtünk,
estig igyekeztünk,
csütörtök a napja,
ki kezdte folytassa,
mindig vén a péntek,
öregebb a szombat,
jó a munkásnépnek!

Mezei tüzeknek
láttán melegedhetsz,
telepi alkonynál
kötelet, ha fonnál,
elfutó szíjjúnál
hiába is rínál.
Jer velem idődből,
jer e hosszú bőjtből,
majd akad, ki visz rád,
kevés ruhát, tisztát.
Gyűl a nyomorúság,
gyűl s a gyári népnek
fogyasztja a húsát.

Menj el a vidékről,
vonulj el az égről,
messzi országútak

régen elindultak,
rínak a megvert nők,
pusztulnak az erdők,
jajgatnak a rétek,
a gyári vidékek.
Nyugton akkor ülnél,
ha megsüketülnél,
hisz' a szülőfölded,
- vasról, üres zsákról -
holtodig üvölthet!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Kítelt időmnél

Siess, hogy megsirassál,
kendős mellednek használ,
hajnalig kiteríttess,
a rögömig kivittess
és gyűjts valami jelt,
hogy elsötétedésemet megünnepeld.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Keserű őszi nélkülözés!
Pricceken kendőben pihenés!
Ó, szuszogás félvak dereken!
Oly éj, mint bunda baktereken,
mélységes, szürke, talpig óvó,
göndör falától hőköl a hó!

Őt, hat gerenda fejünk felett,
kormos padlásunk egyemelet.
kétemeletünk nem is lehet,
egy is szárítja egyingemet!

Ragyogsz, hajnali ifjú vizem!
Borultam apró, léci tüzön,
tegnapi mosatlan, jobbfelemen,
mai mosás ült balfelemen,
ettem a teknőn kiskenyérem,
forgott tekintetem a szennyesen.

Sohase láttam kékebb sarat,
az volt a sár a bakkancs alatt!
Az volt a bakkancs kapcáimon,
micsoda kapcák lábaimon!
Lábszártekerők tagjaimon,
én is bámultam vásznaimon!

Állott felettünk hét, nyolc tanár,
a Testületben örökig áll
nevük a kugli hősi között:
Ez s az tanár kilencet ütött!

Műveltség falusi vesztőhelyén:
az osztályomban mennyi legény!
Se gondja a könyvén, vagy betűjén,
nézte tanárát, nézte hülyén!
Hegyi napon, piaci patakon,
serdültek saját udvarukon.

Apámnak apja, halott, Jakab,
apám nevéből Imre maradt,
volt lova, pénze, színházjegye
azután savanyú semmije!

Jöttünk telepünkre. Léc, cédula,
prémonda, máléliszt, sós szalonna,
– ez volt a munkája – töle került
napszámosoknak előlegül!

Ágyamon ültem vón hetekis,
ültem is éberem reggelekis,
ablaküvegnél vénasszonyok
csármáltak, egyik rám mutatott,
kendője! szemei! orrahegye!
szavahuhogása! mind fekete!

Országos Széchényi Könyvtár

Aludj, mucskos, én altatlak,
 most az én kényemre hagytak!
 Ha mindjárt el nem aludsz,
 megfúvatom a hamút,
 szelet teszlek éleszteni,
 engedlek a jégre menni,
 kútra, veder vizet merni
 krumpli alá főni tenni,
 lemenni a verembe,
 - piros murok engedj be! -
 lefölni a tejünket,
 kötélre vinni az inget,
 fúvó szélbe kapdosni,
 dagasztani, taposni,
 kemencénél álldogálni,
 bajt hallgatni, szóra várni:
 „Sok a gyerek, asszonyosság,
 csupa bánat, bosszúság!”

Aludj, mucskos, aludhass,
 kicsi ágyadban, nyughass!
 Vadásztam egy verébre
 s elszállt. Az lesz ebédre.
 Csíp a pólya, lepedő?
 Megfullaszt az állkendő?
 Nem tetszik a szállás, kvártély?
 Ne fizess a szoptatásért!
 Ma este sötétedéskor,
 nap után, kölyökveréskor,
 indulj el a városba,
 pólyás húgom, Piroška,
 hátha, hogyha felfogadnak
 úri néninek, gazdagnak!

Az én apám melle olyan,
olyan, mint a nagykazán,
olyan hatalmasat sípol,
olyat senki, igazán!

Nyakig ér a posztócsizma,
talpig ér a nagykabát,
az én apám, minden ősszel,
mégis meghűti magát.

Az ablakunk kicsapódik,
a réti szél beveri,
szegény apám a meleget
hogyan keresi s nem leli.

Szegény anyám melegítné,
melegítné, nem teszi.
Lánykorától hidegrázás
didergeti, rezgeti.

Keskeny melle hidegedik,
húsa apad, csontja szúr,
rajta mindenfajta fulás
szaporodik s nő gazul.

Így aztán nem melegednek,
ketten fáznak reggelig,
reggel a jó szalmazsákon
csuromvíz nyomuk, helyük.

Ha fejszével, ha karóval
kergetheted a ködöt,

nálunk felé, aki férfi,
novemberben mind köhög.

Nálunk azt, aki nem köhög,
megölik a szegények.
Mi nem félünk. Apám szegény
és az anyám szegényebb.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szegény ember fiának!

Szegény ember fiának
vas kellene nadrágnak!

Homály kéne világának,
gyújthassa meg lámpának!

Az eső szalmazsáknak,
vihar éji óráknak!

Zárás pincébedugás
kéne s rögönaluvás!

Tikkadó víz. Gonosz fa
kedves szívét felhúzza!

Mocsárral elkeverjék,
földdel döngessék mellét!

Baj, kamat és puszta víz
csügghessék a sírban is!

Fiai szolgáljanak,
sót, rezet kapáljanak!

Unokái haljanak,
leányai háljanak!

Szegény ember fiának
kötél kéne barátának!

Amiért, hej, amiért!
Semmi másért, csak azért!

Gurucsa, gurucsa,
gurucsa, gurucsa verd meg,
gurucsa, gurucsa,
gurucsa, krúcsa tekerd meg!

Zsidókovács volt a dédem,
fű az ebédem,
lengyel faluban
fogantam búban.

Bezzeg a városi az
jókedvű, mint a piac,
én csak hűlök a házban,
mióta élek, csak fáztam,
mióta élek, csak hűlök
mióta élek, nem ülök,
ölelem, ha fáradok
a ködöt s a fagyot.

Decemberben se nadrág,
elvették és eladták!
E már micsoda élet?
Kehecskés bennem a lélek!

A vizet hordja az egyik,
másik eszi a veknit,
másik eszi a kávé,
enyémét és az anyámét.

Gurucsa, gurucsa,
gurucsa, gurucsa verd meg,
gurucsa, gurucsa,
gurucsa, krúcsa tekerd meg!

Már ez így van

Már ez így van, édes lelkem,
reccsen a palánk,
akár elmenj, éji óra
már fonódna ránk.
Elégék én, mint a kátrány,
mint a lécnövő zsarátján.
Zsindelyes eresz,
engem elérsz!

Már ez így van, édes lelkem,
megöregedünk,
elkopnak a dolgaink is,
elkopnak velünk.
Elkopik a hajunk szála,
elkopik a kéz fogása,
megöregedünk,
fogát hullatja a baba,
éveinknek alkonyába'
mi is lesz velünk?

Már ez így van, édes lelkem,
végre hulló helyre lettem,
őszi hónapom,
firis cserepem,
kis ülőpadom
szívembe veszem
s mint a telt, vidám tarisnyát
vegye vállra Baric Pistát
telepi vihar
bánataival.

A férfi elmegy

Engedj el a eseppe esőbe, hosszú szélbe, kis ködbe,
engedj el a hegyen túlis, égen túlis, felhőbe.

Árva bánat, fancsali bőjt tiporja vármegyém,
nékem, bizony, nem tiporja ökrömet, se pipémet.

Engedj el az égen túlis, sárban ülök, mondhatom,
a végtelen szürkeségben magam nem lobogtatom.

Azt hiszed, hogy nincsen férfi rajtam kívül zsákerős,
fejszecsontú, hogyha holnap reggel csordába verődsz?

Addig ittam, addig ittam, addig ittam pocsolyát,
addig, addig lakomáztam facér tűzhely hamúját,

míg az első lombtöréskor, naphulláskor sápadok
s az idő szigorodásán kebeledre ráfagyok.

Engedj el az égen túlis, napon túlig fényleni,
torkomig van ütött lenni, üldözött szegény lenni.

Hordár hátam, rönkös vállam nyugodnék egy folyóba,
patak jöttén, hegyi vízzel elvegyülne, dúdolna.

Jövő hóig három mezőn, százhusz réten pihennék,
szenvedőkhöz édes szavam lányok virágnak szednék.

Özvegyasszony-bánatomat órjas lovak taposnák,
foghijas kacagásomat tiszta ruhákba mosnák.

A csuklókon megbilincselte férfi szörnyű sirását,
holnap nyáron napszámosok uj homoknak kiásnák.

Torkonfogott szeretőknek hasznos jagsatásaim
futó folyó szép habjáról elszántják viharaim.

Engedj el a, engedj el a vizen túlra nyugodni,
hagyj el engem, jó az nékem foghatatlanná fogyni.

Édes élet! Édes élet! Édes élet! Életem!
Ints utánam, ha elszállok halálos fellegeken!

Énekel ez a fogatlan rongyos,
nem is konyit a régi hanghoz.
Nem többet, mint az itélt rabok,
elérhet hét fekete napot.

Vizes gerincén a daróc ing,
akár a sulyos ájuló csüng.

Nem alhatik megmért időjén,
heheg a szemét a tüdőjén.

Kedves barátai kerülik,
ordításai körülülük.

Parti kutya. Szennyvíz, csatorna
alig várja, hogy elsodorja.

Járványhordozó. Mellehúsa
betegség szálkás bacillussa.

Sínek alatt ül vad tüzével
édes lobogó természetével.

A füstre ülne ha lehetne,
az embertelen fellegekre.

Hét napig vendég. Kapott napját
ha töltötte meglátja apját.

Zömök apját, mely hús, se csont,
léggé vált, köddé, elosont.

Ha törik majd válla, ujja,
minden vének jönnek oda.

Ha két keze a földre üt,
szegények sírnak mindenütt.

Halál előtt

TANUIKEMENY nincseneknek :
az igazak élnek s elégnek.

A fergeteg feketesége
nyom nélkül ül fel kék egébe.

Semmi nyoma a viharoknak,
pedig a poron is forognak.

A hegy is völgy, tenger is pára,
elontja, szállatja órája.

Idő jöttén a nap is meghal,
elköltözik a sugarakkal.

Nyomot a környező időben
nem hagy egy éjbeöltöző sem.

Aki meghal elfoszlik, nem lesz,
nincs köze a véges élethez.

Törik az ember, mint a kis ág,
rettenetes az anyaság.

A GYEREKEK TUDJÁK. A gyerekek, ők.
Ártatlan vagyok sorsom előtt.

Nem akart már az én fogam harapni,
amennyi volt enni, hát annyi.

Vizet is annyit kértem én, csak annyit,
amennyi egy percre megenyhít.

Bori, hegyen át, Lidi, folyó felől
három napig vegyetek körül.

ALTATGATOM magamat
borúim seregével,
ringatom a lombokat
füvek énekével.

Nem nyomom én a padot,
de a pad nyom engem,
félve kell nagyra hagyott
testem teregetnem.

Ha kifognak, terítnek
s testem kiteríteni,
magas markosok jönnek,
őket kell elhívni,

zsugorodom, nem hagyom,
kucorgok, kuporgok,
nem húnyok, vakoskodom,
ha dűtnek nem forogok.

De ha ismerős munkás
áll a fejem mellé,
akárhogyha pálinkás,
a kedvéért tejjé,

tejjé is szelidülök,
kezessé betegszem,
engedően terülök,
csakhogy ő szeressen.

Hogyha mégis kifognak,
őr, vízi munkások.
s mosó asszonyok mosnak,
ne füljön sírásuk,

szálljon, szálljon panaszuk
szárnyalló sírással.
Én magam és ők maguk.
Vész a pusztulással.

ENNEK ITT, szegény, három napja van.
Most három napig temetem magam.

Nincs aki értem kérni jönné hozzám,
ha lenne, tán béklyóim megoldoznám.

De ki magára, egyre, hagyja létét,
várja magába a magánya végét

Én három napig temetem magam.
Ez a test nincs már s nem marad fiam.

Most mordulok: megettek, im s itt hagytak,
nem is intek az elfutó utaknak.

Ha vágytam én, ha vágytam egy kenyérré,
akkor vágytam öregkor kenyerére.

Ki munkája végén áll: boldog, gazdag,
követ, fűszált, levelet igazgathat.

Ha vízre vágyik, akkor hát a vízre.
Üllhet békén, van a korának íze.

Ha vágytam is öregkor kenyerére,
ennek is vége, már ennek is vége.

Három napig még itt vagyok jelen.
Ki üvölt úgy a sorsomon? Te nem.

HERVAD AZ ELSŐ NAP. A délután a fák alatt
[óráit szedi össze.

Tán kedvezne nekem s azért fut, hogy a repedt időt
[összekötözze.

Ha hiába, hiába. Most gondolok a sorsom elejére,
nem is emlékszem, azt hiszem a gyermekkor nevére.

De most a tájból s bánatomból alkonyatomon összeáll,
de ez se már a régi emlék, a régi napfény, ez se már.

Keletlenül jön a gyermekkor búcsúzni, vonakodik,
nem kíván látni. De mégis csak itt van s vonatokig
tereli tekintetem, ó vonatok! ó régi nyarak!
Fehér kávék, izetlenek, a nyári meleg munka alatt!

Kikeltem melegeden, sanyarú kor, ifjúkorom,
ó, boldog voltam téglaporodon, asyagodon!

Szegény színeim, vizes örömeim, bogaras éjszakák,
ez a délutáni visszatalálás megzendíti bennem az eső, éj szagát!

Facsatornák és zsindelek és pácolt bútorok, recsegő szálúak,
de tiszta víz, de tiszta víz! a mohás vályúnak

hogy örültem nyarakon én, ha inni állhattam oda!
Szegénység kezdete! Gyermekkor! Hogy lehetsz ily édes, puha?

Elrepültél, ifjúkorom, mellem mögül és véled szállnak szívszorító emlékeid
a felhők felé, de sajognak és szívembe kapnak itt ülő hegeik.

Csak a nagyok szavából, ha hallgatom kegyes beszédeik,
tudom meg egykori tisztaságomnak szűk esztendeit.

Hervad az első nap, hervad az első nap, ne jöjj el, éji perc,
nyugodj szívemen, szép halál, jó ha még heversz.

Reggeli séta

Dugnak, lopnak itt körülöttem. Rides a szállásom,
nehéz s öreg lett eddigi kedvem, évem döngrováson.
Mióta elhagyott régi szabadság, nem tudok felőle semmit,
régis szabadság, gyermekkorom híre=virága ki nem nyit.
Folyók alatt, keserű földön gyötrőim száma növekszik,
a férfi, ahogy öregszik, máris kikezdik a testit :
szeszínű nélkülözés, vágy ételre italtra ,
éjein, álma alatt, nem alszik, baját hadarja.

Kiszállok ebből a jeleni létből, régi reggelemre,
a vaskos álom posztója visszaterül a szememre,
hordja melegét tudatomra a bátorító összezsúfoltság,
szendereg édes családi meleg és keblemre tette a surcát.
De bög is a reggeli hang, kelnek a szép füves sínek,
jár a döngölt porú út, bőséges sárga színek
reggele kél, a deszkatetőn a szegek feje és,
a derült hegy és a semmi köd mutatja jól a hónap erejét.

Szelid ünnepnap fénye áll a barakon. Kiáltoznak az ablakok,
pihegnek pihéikkel sárgán a rakott párnatokok.
Markomból kiforogtál, távoli idő, elhagytál, markomból kiforogtál,
korodból kiforogtál, sehol vagy, csak ott lehetsz otthon, ott jársz
ahol annak ki visszaszállhat kihirdet – emlékezőnek – múlthatatlan
[pillanatod,
ott, reggeledben, magad ura vagy, pedig szél jár poroddal s
[az agyag megivott.
Tejem, kenyérem mellől indulok, ó telepem, hogyha még megvolnál,
törött szemem, két rossz törött szemem, ha más fényre nem nyílnál !

Indulok is reggeli sétára, vedrem színültig, lécem a kályha alatt,
kinéz anyám rám s könnyű búcsúszava fejem fölött elszáll s messze
[megakad.

Fogja ajtáját, kinéz reám fekete anyám, nagyfia anyja,
olyan ő, akár a vénasszony, ki altatja fiát, pedig az már haramja,
sötét kartonban, posztócipőben áll, fiatal, édesen biztat az útra,
aztán befordul konyhájába, hol várja már hagymája, murka.
Lépek csakugyan, a nap pácolja, pucolja, porozza ólunkat,
én s aki írom, ketten megyünk, ketten indulunk útnak.

Elhagytam a kedves küszöböt indulunk, át a kapun, a gazdátlan
[bányába,
kint van a nyárban a telepi nép barna bútra, eszköze, foltos diványa.
Ki élet előtt van s a halál előtt, emléken innen és nem is árva,
mint a vándorok könnyű szívű szaladna, rohanna, szállna!
Megteszem útam, de, ki írja, kísér bánattól szigorú bátyám,
fogja könyökömet, néha mutat s néha megállít kiáltván,
megyünk a házak közt, reggeli kedvem, örömöm mindegyre kisebb
s kiül az utra, ártatlan elé, tíz év, amely még az időben nincs meg.

Asarokis, ahol fordul az út, napjukon, július alá, otthoni munkára kiültek
a telepiek. Súrolt rezüknek, mozsaruknak, mértékes párbeszédeiknek
[vidáman intek,
az olajos táviródrót villogvaszalad, ki köti? mehet, nézik az ülő cselédek.
Tálra vár, pityesgve szaladgál a tollas ünnepi étek.
Ugornám tovább, semmitsem tudok, apám is megvan, homlokom könnyű,
de bújára öreg, tapasztalatára vén kísérotársam gondja nem ennyi,
megállok kezefogására itt is, amott is fogy mosolyom
s telepem történetét, mely a halál története, magamtól, öregebbtől
[megtanulom :

„Itt, hol a fémpénz forogva repül és vonalra játszik telep sihederje
és kékitett ingével buzgón lehajol leperdült írásra, fejre,
itt még ez évben, októberen verik apádnak a hűvös koporsót,
apád is hallja neki ütik, siettetik, várják a jajszót, utolsót.
Jó lesz meghalnia pénteki nap szombat előtt. És lesz ahogy kérik.
Lesz ahogy kérik: alkonyatig elteszik, ki is kísérik.
Itt e helyen, hat szívtelen ember, szívtelen egyleti ember
nógatja nagyon s igyekszik apád (rajta ne muljék) véres szemekkel :

„Itt hol a porból vígan kiköszön fiú, leány – kicsi katicakendős
s falja a lábát majd lenyeli, anyja nem ügyeli, benn főz,
itt e helyen, sohasevolt szörnyű telen lobban majd pokla
Brinnék fiának, akinek, kicsi nevét fa hordja majd és kóro susogja.
Ittisutolsó anyja miatt hal meg, de nem úgy Dobra
ki lesz kora mégis úgy jár porul, hogy léchagyta sebével viszik a dombra.
Látod-e Dobra ugyan örül, bekecse, bőre, sarokba,
de a bizonyos halál tudja sorát, kell neki, (ő nevet) fogja.”

„Itt ahol a gyűjtött szemét nedvét kiszívják a zöld legyek és elviszik,

itt, egyszer, hogy Senkijenincsnek halála lehessen vihar kerekedik
rongszínű hónapban, szegények vendége, hol kap fedelet, hol
[lel menedéket ?

addig míg ajtóig jutott lehet, a felhő tűzén el is égett.
Szemétbe veri szép tiszta fejét, korma szága kél. A kezekbe
ujja vasán szorong, ki nem tépheti senki, kedves betűje, könyve.
Tán nyári virágért – jó szavú költő – tán anyjáért, tán csak magáért,
jön ide meghalni – én se tudom – tán a szegény viláért”.

Itt már kanyarodunk, marad a karcsú téglakémény s Eszter üzlete
kivirul sörével, cukrával,
szegények szemének kedves árújával, melyből ki hitelbe kap, ki fi-
zethet fával, munkával.

Újnyi csomagját sójával, borsával egy télen egyszer eladja.
„Szelid, áhítatos haja por már, kisvárosi földben tűje, szalagja,
beszél ki magad!” „Eszter néni, kopott, lány ugye anyám irigyled,
ő férjet kapott, hatot etet, a te sorsod pedig így lett?”

„Reggeli sétánkon még néha kiül padjára, kereskedik, ad vesz a
[nyarat dicséri,
de hunyhatja kék szemét, felejtsd el illatát új évi forduló a rögben éri.”
Itt elé botlik a zajos állomás, zakatol a tolató mozdony, lengeti
[harsány füttyeit,
rönktutajával két gyerek gyötri a méteres békató növényeit
de most elszáll a reggel, elhagy időm, a tájékról, mely a halál,
[visszaálllok jelenembe,

elfogy a lécem, az anyám vár, válláig nyúl le vederembe.
De elpihen majd a sürgető szó, tudom életem rendjét, nem sírok
[syengülésem,
évtől elbúcsúzik aki él, szép jelenéből biztosan kimegyen.
Szállj reggeli sétám! Visszalát életébe a veszni készülő, ki készen áll
[éles párkánya élén.
Nem élek én, nem élek én, nem élek én, ha élek is még én.

Már túl a tárgyakon

Ösvényes dombi fű, bádog a napban, nyár van körültem.
Tátosok én is, mint aki ébred: hová kerültem?

Nem visz a nagyvíz? Iszaphajam, kövülő szemem nem veri híd?
A napbeli színekért tanuskodom s hallom az élet kis jeleit.

Már túl a tárgyakon s a köznapon s az ünnepen és örömon,
remegő szerveimen a fulladást, égést dörömbölöm.

Már csak szelid füveken, pázsitokon s kútaknál állok testtelenül
már csak a föld s az itthoni ég lássa a férfit, míg estje leül.

Talán elfelejtettem meghalni, kiterülni, ülni sötétbe,
elmegyek megkeresem, miért él a férfi (halnia kellett) s mi volt a vétke?

Mi volt a vétke? Mi volt a vétke? Mi volt a vétke? Sötétbe vessék!
Élni akart a tiszta szívével, meg kell büntessék!

Merthogy használtak engem
és elvették az ingem
s hogy a fogukra vettek
megrágtak és kiköptek
s hogy lisztem is nekik kell
s most maratnak ebükkel
s mert szemem odaadnám
úgy enném, úgy ihatnám

bőgő viharok állok,
hogy megrontsam az álmuk.

Sötétedik

Tüdő taglója, szürke menny
szelekre ül, gyűjti ködét,
köhögtetéssel ver, üzen
a vizes, tornyos sűrűség,

világosság fényes fején
az öreg szín már vetkezik,
elhagynak szabad éveim,
vidámságom sötétedik,

csak egyedül fülök, falok,
se takaróm, se szeretőm,
ha elaluszom meghalok.
Félek az idegen időn.

A vad halála

Brassai Viktornak

Ma ég a bőrömön kátrányban ótvar,
csak jönne már a gyávító setétség,
csak ülne el az állat s a cselédség,
éjjel, magam, én bekenem szurokkal.

Meg nem másít követség, se nevetség,
úgy elégek, mint szikrára kapott haj,
ki arra vágyik, ahol halhat ott hal,
csak talál máslyát, máslyát vagy kemencét.

Ha a város a húsoztól vörös lesz,
minthogy nem élek elmondom mit összes
éveimen nem mondtam, elharaptam

s úgy zeng torkomon az állati bőgés,
hogy félve lapul várva nagyidőt és
elsárgul az ember a lyukakban.

Szegények küszöbén

Déry Tibornak

Aludt az őr a határi mezőn,
itt jöttem erre a fekete gyárnál,
én kérezkedem ezen az időn,
nem az eső sír szállásod falánál,

nem az eső sír a küszöbödön,
én énekelek gyári éjszakákon,
a folyón fel, falusi ködökön
verem a hűrt a kolóniákon.

Apám kiált a tízéves gödörből,
szép ínye kusza gyökerbe harap,
az idő eszik véréből s a bőrből,
kemény bogárnak, édes csontja, pad.

Ültem rongyos sírjánál s nála fáztam,
hol van a szabad melle? Nincs sehol!
Föld már a melle és föld már a vászna,
ahogy apám volt, úgy a földbe por.

Nem hunyja álmát ő se éjdzőn,
ünnepi dala még későig évell,
hát küszöbödön, nem a temetőn
szomorítlak meg morgó énekével:

«A fáradt férfi sóhajt s elterül,
- ne féljünk, jóemberek, a haláltól! -
a drótos lámpán a légy csengve ül,
- ne féljünk jóemberek, a haláltól! -»

«A napi hangok kék szesze elég,
- ne féljünk, jóemberek, a haláltól! -

tájra áll a sápadt feketeség,
- ne féljünk, jóemberek, a haláltól! ->

«Amíg élni kell töröm a fejem,
- ne féljünk jó emberek, a haláltól! -
szíven fog az adósi félelem,
- ne féljünk, jóemberek, a haláltól! ->

«Reped az ingem, jó a szürke szél,
már jó a szürke szél, senkise pártol,
aki él szomorú azér, ezér,
- ne féljünk, jóemberek, a haláltól!»

«Füstre csak az nézhet, aki beteg,
gyár kéménye, ünneptelennek, tornya,
torkába csipés, kis körmébe szeg
ok heverésre, pihennivalóra.»

«Boldog ki ül, de boldogabb ki fekszik,
szabad ruhától, messzi van a fától,
meg sem is hűl, de ki sem is melegszik,
- ne féljünk, jóemberek, a haláltól!»

«Én hát kiálltam, dördülhet dudájuk,
zsákjuk ott ülhet, részük bennem nem lesz,
osztályozatlan, számolatlan fájuk,
hajtó szidásuk nem ér a fülemhez.»

«Jó a szegénynek ágyába, sirjába,
szendergő anyag hajáig, talpától,
hagyd ott az álmod, szenderülj halálba!
Ne féljünk, jóemberek, a haláltól!»

Édes szegénység, a küszöbödön,
kántálom én a nótáját apámnak,
nem az eső sír a hegyes kövön,
nem, ketrecednél, rossz mezei állat,

se ézsengés, se kezes egered,
én kérezkedem énekelve itten,
vizes az asszony, hideg a gyerek,
a nehéz élet szúr a szíveinken.

A küszöbödnél én verem a hűrt,
szegénység, még ha akarnám, se máshol,
édesapjától a fiú tanult:
Ne féljünk, testvéreim, a haláltól!

Szépen száll a szegénység

Szépen száll a szegénység,
szállhat könnyű szívvel,
kit más táji könnyű sor,
kit betegség hí el.

Kétszeresemmi béremet
ingembe kötöttem,
azt is, azt a keveset,
kutyáknak vetettem.

Szolgáltam a házadnak,
barmodnak, fiadnak,
láncos engedelme
voltam a lányodnak.

Tőlem tellett cifrára,
munkámból dagadtál,
de se szó, se köszönet,
ebeid közt hagytál.

Üthetitek nyomomat
végig hét határon,
szólhatartó kedvetek
többé nem szolgálom.

Salamon Ernő

Melletted élnek!

– román versek magyarul –

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

1938

Léna és Lénuca

(Blăstăm de mamă)

(Naszód-környéki néplegenda nyomán)

Molter Károlynak,

a fordító.

I.

Be sötét a zöld levél!
Volt Lénának=hire él-
három fia, mint a szél.
Lánya egy, fiai vannak
hárman is Léna asszonynak.

Táltos a három fia,
olyan három dalia.

Kislánya, szüze pedig
karcosú, hogy majd eltörik,
a nappal vetélkedik.

Olyan lánya volt anyjának,
mint a kinnak a búbanat,
ezért hívták Lénucának.

Mennyi ifjú az országban,
mind megfordult udvarában,
büszke ifjak, vitézek
kérték el feleségnek.

De Lénuca mindeniknek,
bármily szépen kéri is meg,
gyönge ő még, így felel,
fiatal még, nem megy el.

Nemsokára érkezének
más országokból legények,
két legény, mint két virág.

Vendégei látásán
Lénuca sóhajtt szólnán:

„Látod, édes jó anyám,
az egyik majött vitéz
szépen lépdel, szépen néz,

külföldiakból egyik
nékem igen nagyon tetszik,
karcos, szális, szép vendég,
venne el csak, elmennék."

De Léna gondolkodik,
keserűen bánkodik,
gyászosan siráncodik :

„Kedvesem, Lénucám, lányom
hogy így elmenj nem kívánom
ha utánad vágyakoznám,
ki hozna el téged hozzám ?”

Tetszett Léna két fiának
ez s ilyen kiáltozának :

„Lénucát ne add el messze,
senki el ne költöztesse !”

De a legkisebb fiú
Konstantin jó járású,
zokos és könnyel kiáltoz
ilyen szavakat anyjához :

„Nem is vagy te édesanya,
bátyám tudja, húgom tudja,
hárman vagyunk ezidőig
sudár havasi fenyőid,
ha lányodat áhitoznád
elhozzuk mi, bizhatsz hozzád !
Hallgass reám, anyám édes,
Lénucát add emberéhez,
bármily messzei országba,
ne vénüljön lánykorába !
Hisz ha vágyad érezed
én mindig fiad leszek.
Én őhozzá, ha kell, elmék
s vele mindég visszajönnék.”

Meggyőzte a szó Lénát
s férjhez adta Lénucát.

II.

Lett aminek lenni kellett,
nagybetegség, dögvész, felleg,
a szelid, szent Teremtő tett
mireánk nehéz időket.

Gáttalan gonoszságukba
haltak népek a falukba.
Lénucának fítestvéreit
sirba tették egyik télig.
Elpusztult Konstantin is
megszegte ígérétit.
Léna maradt egymagába,
férfi nélkül a gyászházba,
szorongó sóhajtozásba.
És ő, szegény, nagy bújába,
sorsa láttán, haragjába
sírhajhoz kimesyén,
jajgat kinn a sírhegyen
jajgat és siránkodik
sírhaj alkonyatig :

„Fiaim, vérim nekem,
három édes gyermekem,
aludjatok csendesen !”
Máskor átokszót mondott,
kínlódva átkozódott :

„Konstantinom, Konstantinom,
megátkozlak, ládd a kínom,
mert a lányom messzi van,
anyád átkoz meg, fiam !
Anyád másik két fia
azt mondta : „Ne add oda !”
Héthatárra, messziségre
érted vitték, átkos férge !
im nagyon megátkozlak
s foga lesz az átoknak !
Föld be ne fogadja tested !
Sírhan, őt meg ne szeressed !
Agyag, őt messze kivessed !
Mert vége az életemnek
fáj hiánya gyermekeimnek !”

Ilyképen átkozódott
ma, holnap s más holnapon,
heteken, hónapokon.
Jaj a megátkozottnak !
Foga van az átoknak !

III.

Csendítetkor, alkonyatkor
Konstantin kikel a hantból,
agyagorcája hideg,
oly hideg, mint senkinek,

sírdogál és könnyezik,
szája ily szóra nyilik :

„Elmennék, hogyne mennék,
de köt a gödör mindég,
elmennék, hisz anyám kéri,
de erőm vágyam nem éri.
Se is lovam, köpenyem,
se is kedves emberem,
hisz akárhol bárki lát
megijed és felkiált
s csak keresztvetésre gondol . . .
Anyámhoz mennék síromból,
de anyám elátkozott,
mert lányából kifogyott !”

Hogy állott és tépelődött,
szívén verejték verődött,
szava kélt, könnye esőzött :

„Koporsóm, szép szállásom,
te légy sólymom, pajtásom,
koporsóbéli lenem,
te légy a köpenyegem
s te, keresztfa, változz át,
add kezembe kard vasát !
S te támassz fel, Istenem,
add vissza erőm nekem,
elmehessek Lénucához,
elhozni gyászos anyjához !”

Az Isten meghallgatta,
erőre kapni hagyta,
koporsó meghallgatta,
lett belőle lovacska,
a gyolcsból köpenyeg lett
s vása nőtt a keresztnek.
Konstantin felkap lovára,
úgy elrepül, mint a pára,
semmi néki víz vagy földrész
úgy fut a ló, mint a szélvész.
De repül az, úgy repül,
gazdája szava elül,
hogy úgy csak a vágy repül.

„Szállj csak vélem, drága szürkém,
én is véled szálllok szintén,
nagy magasra felszálljunk csak,
vigan intsünk a nyomuknak !”

És a pogány szürke szállott
amerre a szivárványok
s még az nap gyertyafúvásnál
földhöz értek hét határnál,
más országban. Lénucánál.

IV.

Lénuca, ahogy meglátta,
hogy megjött a kedves bátyja,
vagy hangzott édes szavába :

„Konstantinom, mi hírt hozhatsz
mit szölsz nekem, jót vagy rosszat?
Hosszú kilenc év alatt
titeket nem láttalak,
sz hírt, se üzenetet
nem kaptam, se levelet!”

Bátyja a szót így tette :

„Mióta elmentél te
fejünket baj nem érte,
házunk egészséges, népes,
anyánk is jó egészséges.
Uj hírt néked mit mondhatnék?
Bizony jóhírt inkább hoznék,
Testvéreink asszonyt hoztak,
esztendeje házasodtak,
nem hívnak, úgy határoztak.
Én vagyok a kedves bátyád,
szeretném, ha nászom látnád,
azért ide siettem,
légy a vendégem nekem!”

Szólt Konstantin ilyenképen,
gyász volt az igéjében,
szeme fűrdött könnyében,
sóhajtás állt szívében.
Lénuca ismerte bátyját,
látta könnyét és sirását :

„Mondd meg, bátyám, igazába,
gyászra hívsz vagy lakomára?
Mert ha hívnál lakomára
öltözném fehér ruhákba,
mejjembe sok rózsát raknék
fehér hintóba fogatnék!
De ha, bátyám, hívnál gyászra,

öltözném, gyásznak, ruhákba,
fekete ló gyászbatárba
vinne felleges határba!"

„De hát én ezt mondom, húgom,
vidámságra hívlak, tudom!"

És Lénuca, Léna lánya
öltözött fehér ruhába
s így mindketten útnak láttak
a legszélesebb csapásnak,
derék erdőlkök útjának!
Tudott útján pásztoroknak,
nagy ösvénynek, széles útnak!
Ahogy mentek s nem pihentek
hollók, csízek velük mentek
s kélt szava gonosz hegyeknek:

„Amióta a nap nap lett
és a füvek füvek lettek,
mióta a világ világ
nem láthatott ilyen csudát,
hogy a holt élővel menjen
együtt a nagy rengetegben,
élő a sírbalököttel,
a gödörből kikelt döggel!
Hajajaj! Ki látott csudát?
Élő száll halottal odább!

Konstantin fel se vette,
Lénuca nem értette
s a beszédét így tette:

„Konstantinom, Konstantinom,
mit mondnak rólad a csucson?"

Konstantin csak vállvonással
válaszol nagy sóhajtással:

„Hadd járjon húgom a szájuk,
nem hallgatunk mi reájuk,
ha ők az orditással,
mi a meghallgatással!
Legyen a bajunkba részük,
mi a lábunk elé nézzünk!
Hogy ezt hát jól megértették,
az útjukat tovább vették,
láthattak négy naplementét,
egyre is csak utaztak,
se ültek, se aludtak.

*Ami pártia
mi unokák*

Ötödik nap ébredtén,
 sivár kis napfelkeltén,
 ködön, hófelleg alatt
 meglátták falujukat.
 Ahogy közelebb értek
 a fiú kezd beszédet :

„Lénuca, kis húgocskám
 poroszkáltass lassacskán,
 hadd menjek én előre
 hírt teríteni elődbe.
 Meszmondom, szívem, anyámnak,
 örülhet kis húgocskámnak,
 asztalokat terítettethet,
 bort tölthet az üvegekbe.

S lovának vasat adott,
 a porral elkaptatott,
 egy futásban vágatott,
 nem anyjához szó szerint,
 hanem sírjához megint.
 Itt lováról leszállott
 s kinlódva felkiáltott :

„Rögből kélt táltospajtásom,
 csontszorongató szállásom,
 ha elvittél elhoztál,
 be szívesen hordoztál !
 Tudd meg azt, hogy nagy jót tettél
 anyámnak is, segítettél
 anyámnak is, kishúgomnak
 és nékem is, jómagamnak !
 S te, kedves köpenyegem,
 szép fehér szemfedelem,
 te is, pengém, fényes szerszám,
 lábamhoz tett kis keresztfám,
 ütött az időnk, ütött,
 ki-ki oda honnan jött !
 Te, hogyha jó voltál lónak,
 térítsd tested koporsónak,
 futó pengém, most ne villogj,
 bujj keresztnek lábaimhoz,
 koporsóbéli lenem
 légy megint köpenyegem !

És te, Uramistenem,
add vissza sírihelyem,
mert nagy súlynak éreztem
mit ígértem meg tettem,
húgomhoz eljutottam
s ahogy mondtam, elhoztam!"

Az Isten meghallgatta,
sírját felhasította,
felszáll s elül az agyag
s Isten mondja - ágyat ad.

VI.

Lénuca, Léna lánya,
hogy békült falujába,
láthatott gyászos csudákat,
jajgató nyomoruságot.
De még nagyobb bűnnek állt,
ahogy házukhoz talált.
Félreállt a kapufélfa,
átugorhat bárki réta,
nincsen helyén a barom,
lombos fű a pitvaron.
Ő, szegényke, azt várta
elégut három bátyja
kedves fogadására.
Hogy élembe nem jöttek
bátyám lehet nem jött meg.
Ház ajtaját ő kitárná,
ha bezárva nem találná,
de hát zárva találja
s üti a fát kiáltva:

„Engedj bé, anyám, béengedj
nagy szobádba, tűzhelyedhez,
én vagyok lányod, Lénuca,
hét határról jöttem vissza!"

Az anyja sírva a házból
kergeti, átkozva gyászol!

„Állj tovább a nyavalyába,
ne búsítsd napom hiába!
Tán csúfságomra lesel?
Hogy a tüzláng vessen fel!
Ahány fiam csak volt nekem
mind az agyag alá tettem,
mind a hármát elhantoltam

tudja Isten, hogy gyászoltam!
S Lénuca, kislányom, drága,
más házassa, másnak társa,
hétvidéki túlországba!
Sose látlak, anyád lánya,
de ki eltávolított
az is legyen átkozott!”

De Lénuca egyre verte
a házat és sírt felelve:

„Engedj, jó anyám, engedj be!”

És az anyja beengedte.
Gyöngén leültette székre,
nézte, hogy majd megisézte,
lányát felismerte végre.

„Édesem s anyád virága,
el sem hiszem, te vagy drága?
Álomba se álmodtam azt,
hogy még egyszer láthassalak!”

S elmondta Lénucának
mennyi a baj s a bánat.

„A szent Isten adott ránk
dögvést, járványt, kolerát!
Meghalt három nagy fiam,
árvaságban maradtam.
Ha legalább te, leányom,
nem lettél vón más határon,
férjnél idegen országon
könnyebben élt vón anyád
elfelezván bánatát.
Te engem gyámoltál volna
s én neked örvendtem volna.
De legyen az átkozott
aki eltávolított,
föld ne kívánja a testét,
az agyagok őt kivessék,
semmikép se pihentessék!”

Lénuca elsápadott,
ezt hallván elborzadott,
lélegzete elfogyott:

„Mondtál szörnyű átkokat,
foga volt az átoknak!

Konstantinom, drága bátya,
csábitottál vidámságra,
hogy elhozz anyám házába!"

S elmondta sorra anyjának,
ketten hogyan utazának,
hogy hozta hazáig bátyja,
hogy hagyta el a határba!
Léna akkor elborzadott,
szívevére megfagyott,
ahogy odahallgatott,
könnye hullván patakzott,
hidegek lelték legott,
agya sötétbe bomlott,
homloka elborongott,
lánya vállán zokogott
nagyon nagy sírással most:

„Jer, Lénuca, a sírhoz,
menjünk, cseppet sem várva,
kicsi fiam dombjára!"

VII.

A sírhoz, hogy eljutottak,
keserves sírásba fogtak,
zokogtak leborulva
a gyenge, árva sírra:

„Konstantinunk, jer ki, drága,
mégegyszer a napvilásra,
kicsi húgodat s anyádat
öli utánad a bánat!"

Föld gonoszul kacagott,
a gödör hahotázott,
Konstantin felsóhajtott.

„Jere ki, fiam, a hantból,
beszélj, hogy okuljunk abból!
Hogyan élsz a sírba, bátyám,
panaszold fel gyászunk láttán!
Jere ki, hogy láss bennünket
enyhíteni síró szívünket!"

Föld, mint az örült, kacagott,
a gödör hahotázott,
az agyag tréfálkozott:

„Léna hozzám ne imádkozz,
inkább engem is megátkozz!
Ne imádj! Tiszteld a törvényt
Mi a miénk az a miénk!”

Föld egyre csak kacagott,
gödör csak hahotázott,
anyag csak tréfálkozott:

„Kedves hant, ne légy pogánv,
add ki Konstantín bátyám!
Mélységes föld, örök hegyek,
engedjétek gyermekemet!
De, ha nem, akkor legalább
hallassátok néhány szavát!”

Föld akkor elhallgatott,
gödör hangot nem adott,
csak Konstantin jajgatott:

„Ó, milyen anyám vagy nékem,
érted nincsen békességem,
érted nincs a földbe helyem,
kinyújtózó fekvőhelyem!
Se is élek, se rothadok,
tűz sem vagyok, jég sem vagyok,
se ülök a gödörbe,
ki sem jövök belőle!
Messzi adtam Lénucádot,
azért tettél reám átkot!
Föld be ne vegyen engem,
sírhelyem ne kedveljen,
anyag messzi kivessen!
Agyag, ím, kivetett engem,
hantom csúfolt: szégyenkeztem,
föld elűzött: messze mentem!
Anyám, ha jót akarsz tenni,
tudhassak én is pihenni,
átkodat visszavegyed,
úgy nyomja a szívemet!”

Léna, hogy ezt hallotta,
mélyen elszomorodva,
szavát így sóhajtotta:

„Édesem! Megbocsátok,
feloldom ím az átkot,
de más átkot kiáltok:
Föld nem hallgatott meg engem

én gyászom alatt senyvedjen!
Mert nem enged napvilágra,
átkozom! Átkom reája!"

Akkor a hant dörög, ráng,
anyag felüvölt mindjárt,
a föld szakadékat hány:

„Gonoszul elátkoztad
ártatlan kisleányt!
Most engem átkozol meg?
Én átkozlak meg téged!
Se anyaszív kebeledben,
se édes jószág szívedben!
Nem érdemelsz halált olyat,
mint akárki a nap alatt,
hanem, hogy elnyeljen élve
ez a föld fúvó dühébe!"

A föld mélységet nyitott,
az anyag szakadékat,
Léna sírból kiáltott:

„Megátkozom magam, im én,
jajgatással átkaimért
és más átkot is kiáltok!
Ahogy engem fog az átok
fogjon átok minden anyát,
aki elátkozza fiát!
Sose legyen békessége,
éje, nyugvása, ülése,
lobogó ne bucsuztassa,
gödrenél ne legyen papja!
Jaj annak a rossz anyának,
ki átkot kíván fiának,
mert, ha a fia sorsára
tesz gonosz igézetet,
őt veri meg az Isten meg!"

A nagy átok

Haszontalan agyaggá és árnyékbirodalommá
váljék e honi tájék és mind csupa rommá.
Lepje a várat a lép
s kő, üres ég őrizze tovább.
Veszítsék el vizük a habos tengerek,
a napot, mint a gyertyát, fujják el szelek.
Nagy tüzek korma az útat beverje,
legyen a határ szemig csupa pernye.
Ne tessék esőnek cseppel szemetelni,
tessék a szélnek földdel birokra kelni.
Naplopó vakondok, féreg és görény
torra gyűljenek vitézek tetemén.
Értelme-hagyottan ámuljon a tér,
biborban kölykezzék le minden esér.
Lepke keljen ki terhes légy alól,
ország kinstárában fészkeljen a moly.
Hegedű pallóján-mást sohase tudjon-
a pók sose zsongó fonalakat húzzon.
Unt idejétől betegen a Lét
még éljen is kicsit. Előbb
a Kín, a lassú Kín álljon elő
s fojtson, mint az ecet a nehéz levegő.
Mint bomlott dongájú bárka, sántítson a nap,
feledje el az óra, hogy múltnia kell s a pillanat
verje határnélküli hullámaival a híg
szívek partjait.
Az öröklét csödjén változz, benuj vakká!
Váljatok, feleim, kérődzött anyaggá!
Forró nyeldeklőd rekedt
szomjuhozással várjon köpetet!
Kelljen, ajkaid közt, a nyelvnek dagadni
s nyalni a fényből, ám az ne kívánjon adni.
Amig minden vizet összegyűjt majd a vad sik,
talajba vert paták nyomán vért igyál addig
s erresszen fogad közt, ha szájba veszed,
a tele szőlőszem rossz véresejteket!

Szálljon alá nagy és olmával, csillagával
s verjen iramodni ereje javával!
Ossza magát szikla el apró rögökbe,
örvény üljön gyötrött homlokodban, dörögve!
Föld csendet ne leljen, sok ártalmas dögje
-ha jó édes álom-
kigyója, hullője üljön küszöbödre!

Téged, test, teremtés teteje, legfénye,
átkozlak: rothadj el állva, ülve, élve!
Kordédon ne futhass, ragadj a padodon,
a velőd dagadjon nagyon és szabadon!
Tökösödj, légy minden törvénytől külön szép,
homlokod s talpad közt ne legyen különbség!
Körmödtől sebződjék az egykor puha hát,
csipjen és tör legyen mindenik csigolyád!
Szemeid egyike szűküljön rogyásig,
félvakon tántorogj rőt alkonyulásig
s legjobb lesz, ha a másik szemed
maga is kövesen, vizesen elmered!
Ha szikrázik csontod s tennél, alkothatnál
akarjál ezerig s ne birj tovább hatnál!
Nagy bajlátásodban új bajod megássad
ordits és ne halljad, de remegésed lássad!
Mélabús Fenevad, ne mentsen eredet,
lakatok zárják el nagyságos feneked!
Valaki törzsedbe tűt s vasszeget töltsön!
Az orrod daloljon, a füled üvöltson!
Törjék ki mindenik fogad,
hallgasd robajukat!
Poshadjon csókod, mint az állott víz, halott,
száradjon sóhajod!
Kezeid egy-egy ujján önként,
érjék meg a köröm hetenként
s ünnepnapon
egy ujj a lábodon!
Vágyak égessék ki az ábrázatod,
sebek kezdjék ki tarkód, saratod!
Pup és kelés
és tályos az ingedben, mind kevés!
Tűsződ alatt
bomoljék ügyesen ki a hasad!
Bokád körött friss, levágott fejek
hüljenek!
Borits on el az alvadt összetört vér!
Mert öltél! Mert öltél! Mert öltél!

Tudor Arghezi

Balkéz körmével

Irtam mindezt körömmel falakra,
vakablakra tapasztott vakolatra,
sötétségben és egyesegyedül,
senki sem pártolt magamon kívül.
Bika, oroszlán, sas, a három állat,
mely segített Márknak, Jánosnak, Lukácsnak,
körülfem nem üldögéle.
E verseknek nincs éve,
mind: sír felett sírás,
vízre szomjuhozás,
éhezés hamúval.
Mind mai dal.
Mikor eltompult körmöm, melyet az égtől kaptam,
megnőni hagytam.
De hiába vártam.
Nem nőtt, tört maradt. Vagy tán csak úgy láttam?

Mikor ezt irtam eső dobolt a falon és az udvaron,
fájt a jobb kezem, mint a hasadt karom,
s miután jobbom ujjai elveszték erejüket
balkezem körmével véreztem betűket.

Rémséges éjszaka

A ködös éjen
megbújtak félve a zörgő szekéren.
A sötét táj lezárta szemeit,
a tekintet a bokáig se vitt,
szemet nem kérdve, se gazdát a vak
némaságban húztak a lovak.
A hám nem tudta benne mi üget :
lóféle vagy csuszamló sárhegyek.
Nem küldött fényt a sánc vagy elmaradt út.
Az apa és a lány
elrágódott bárgyú gondolatán :
„A tyúkokat jó áron adtuk.”

Most hirtelen ! Jaj uram isten !
Mért rug a kanca ? Kik állanak itten ?
Őt nehéz ember, mint az ön, az állt
a vaksötétben osztani halált.
Meghalt a férfi de a lány az útra
siklott és testét kőbe, vízbe gyúrta,
úgy csuszott a tájon, rémekre füelve,
amíg egy házra lelt hajnalra kelve.

Jó emberek ! Az ajtó megcsikordult,
egy kéz kinyúlt. Vad, kelletlen hang mordult,
öreg asszony jött, ki a gyenge nőt
behívta. Zsarát fényén, kemence előtt
a lány elmondta jó vásárból jöttek,
apját megölték s ő alig szökött meg.
– Kuporodj le, húgom, amott az ágy ni,
az én lányommal fogsz az éjen hálni.
A nénének is volt egy lánya
kinck sosem volt fésű a borzas hajába.
Mind a három nő az ágyba bújt réz,
hogy elaludjék.
A néne lánya feküdt legbelől

az öregasszony volt kívülfelől
s a mi leányunk ott széppent, szegény,
a két nő között, az ágy közepén.

Egyszer csak a bába
mit gondol magába ?
Leszáll az ágyról. Horkol a lánya ? Jó !
A másik is úgy alszik, mint a nehéz hajó.
Lépés koppant. Valaki kopogott
öt nehéz árnyék belopakodott
s így suttogott :

-Az embernél, akit megöltünk és a sárba vástunk,
lyukas ötvenbanist se leltünk, nem találtunk !

- Fogd be a szád, rühes és ide nézz !

Ez itt az ő leánya s nála van a pénz.

S a néne az ágyra intett, hol a zárt ajkú lány
lapult - Elmégy, ne félj, te is apád után !

És mint a vérre éhes
vad kente nyelvét a szája széléhez.

Én tudtam eddig s most te is tudod :
a néne volt a gazda s a többiek a gyilkosok.

Elvégezték, hogy a lányt ólba dobják
s úgy vágják le, ahogy a rívó barit szokták.
Gondolkoztak : parázusra tegyék ?

De nem megérezte volna csendő az éji pecsenyét.

Ezért széttépik, így lesz szörnyű vége,
tűnjék neve s emléke.

De Terchia-Berchia szaván

felriadt az idegen leány

s amíg a nagybajúszú beszélt

a boszorkány lányával helyet cserélt

- aki, mint a földbe zártak, úgy aludt -

s a fallhoz odabújt.

A köröm víjogott, az ujj fojtogatott

az Édeslány sokat nem sikoltozott.

A dombra dobták rút borzas fejit.

A másik menekült megsem állt reggelig.

A néne most börtönben sír borzas lánya sorsán
(mégis szíve-vére)

a többi nők leköpi, átka nem segít,

a gyilkosok az aknán a sót vágják, törik,

és Cârnu korcsmáros a foglyok vezére.

A halottak

A boltíves csengettyűs kapu alatt
viszik a holtakat.
Fekete órák ütnek,
tíz rab a halálba együtt megy.
Két halottnak jut egy deszka,
se pap, se sírás, se keresztfa,
fagyón, holdvilágon
tíz rab megy a tájon.

Az irodában tíz nevet törölnek
s az út elején, mely végtelenben tör meg,
összekulcsolnak húsz kezét
tíz üres has felett.

Éhesek ők de nem kívánnak enni,
fagyottak, de felejtették a dért,
kék, rút sebét jó írral látja kenni
a szenvedő mihelyt az égbe ért.

A kapus megnézi hallgatagon
ver-e még a tíz szíve, vére,
tán halott az ember ott a bakon
s halott a kordé gebéje.

Jól járjatok ! A közös sír takarjon,
a kemény göröngy több irgalmat valljon,
mint az urak, kik eltudtak itélni
és a papok, kik átalltak kisérni!
S ügyeljeteK
mindahányan nagyon ügyeljeteK,
mert ma, vagy holnap, hajnalán az estnek
az ési bíróság elé eresztnek
s tudni
kell majd ott fenn is hazudni.

Tudor Arghezi:

Szerenád

Éjjelenként annyi minden :
kolomp zúg idegeinken,
békanépek hegedűlik
bánatok zsongó betűit
és eltörött porcelánnal
csengetyűznek tele szájjal,
éjszaka egy órákor tán
üveg szúr a békák torkán.
Hollók kínjukban harapnak,
csillag hull, puskák ugatnak,
fűrész foga csikoros,
jaj, nagyon furcsa dolog!
Három,
tetűsereg jön az ágyon.
Öt,
bocskoros polos köhög,
s mire hat,
megszagol a patkányhad.
Szem kifordul, a torok forr,
nyolc órákor jön a doktor.
Jaj, sírszagu hajnalok
megint tizennégy halott !

Ion Ion

Halotti cellán kiterítették,
se siratója, se holti ruhája,
három éjszakán patkányok ették,
jóízét mégsem vesztí a szája.

Amikor hátra emelik testét,
mintha csak vinnének vizes asyagot,
megáll a földön, ha földre eresztik,
de tört rész a kar és izmahagyott.

Nyitott szemében faluja fénye
világlík, megül, elmerevül,
csikókra gondol, mezők színére,
erdők fűvére, lányra derül.

Messzi a tűzhelye, édesanya
panasza, gyásza nem ri a füleknek,
paraszti testén, látszik nyoma,
sűrű rendekben holtak a tetvek.

Katinka

Napból font kosarába
elfért a május mindenik virága :
tejszirmú halk, sárszemű, tisztatestű
békavirág és éjféli szekfű.
Szeder mellében friss finom urak
kutattak, illatos, lány ajkúak
s nem kértek térden vékony úri dámát
vették a kislány ki sem nyílt virágát.

Katinka te ! Selyempapucskád, éked,
gyöngyöd ki adta ? Nem Sztászé vette néked !
Ki húzott gyűrűt mindenik ujjadra ?
Te megcsaltad Sztászét ! Vigyázz magadra !

Ki vette ébentested el a tej és vérszagút
ki itta fel a sóhajod, hazúg ?
Ki vette s itta tested, uccarongy ? !
Könnyen hívó, könnyenfekvő bolond !

Ki bontotta dohányszagú hajad ?
Inged lehúzni kinek volt szabad ?
Szőrös, eres karjába ki temette
fejed s vállad fogak közé ki vette ?
Ki lelt gyümölcsöt, rajtad, szúrós kórón ?
Ki dermesztett meg csontjaidig forrón ?

Te letasadtad, hogy az éjszakát
ki férfi ágyában mulattad át.
Szerelmes éjnek túl nagy lett az ára
édes ringszó, május gyöngyvirága !

Látod Násztászé az elítélt
csak egyszer csókolt meg úgy igazán,
de akkor ám azon az éjszakán
a kése kis madárszívedig ért !

Gyónás

Mily súlyos éjjel, mily sűrű éj,
valaki áll, valaki áll világ szélénél.
Ki botorkál itten? Elhúnyt gyertyája
kinek kedvez, mely éji népnek,
se holdja, se pislá világa
s mit mond – hogy félnek – a jegenyéknek?
Ki lépdes itt, hogy zaja síncs, se lépte?
Gazdátlan lélek? Miért ne?
Ki áll ott? Szólitlak! Felelj!
Kihez jöttél s miért jöttél ide el?

Te vagy anyám? Jer vigyázz rám,
csöpp anyácskám, jó anyácskám!
A sírod olyan hideg.
Mind nincsenek,
mind útrakeltek messzi éjeidre,
mind lefeküdtek földbe hűlni, mint te,
mind meghaltak egészen!
Grivéj kutyánk se lábalt át a vészen
dög ő. A tengeri meddő,
hervadt a bazsalikom és a fáí eper, mindakettő.
Elszálltak galambjaink az eresz alól,
verebed, parti fecskéd elment a háztól, nincs sehól.
A méhkasok üresek,
a jjegenyék téglaszínűek,
billen a falí agyag, a pítvar fája rothad.

Héj! Mely éji útasoknak
útja a kertem? Hallod-é, megállj!
Ki állt meg? Miért állt meg? Mit kíván?

Mit akarsz, ki vagy,
hogy úgy jössz némán, látatlanul,

ahogy csak a mesékben szabad?

Itt nem lakik rég senki,
kerek húsz éve nem,
magam is elszóródtam
tövisen, köven.

Halott az uccanév s a szám a ház falán,
holt a csengettyű, a lakat s a kulcs...

Lehetne tán ez itt, ki jó, akárki,
ki nem volt soha és nem is lesz, bárki
ki rejlik éji vízben és letörő fában.

Ő tud a gondolataimba látni.

Héj! ki az ott, jaj, ki az, vakéjsötét ruhában?

Ki fúrja a falam, hússal, véressel?

Önnönujjával fúrja, mint a szeggel
s fáj sebétől harminchárom sebem
nyögök és vérezem!

Ki áll az ajtómnál, ki s miért szomorú?

Üszök a nyelvem, üszök... és hamu.

Én nem bírom ki ennyi kín között,
szomszéd, nyiss ajtót! szomjazom, adj innom!

Nézd, íme: vér! Tekints hát ide: mérég!

Fogadd el: manna! Hallgass ide, lélek,
a keresztről jövök,
engedj elbújniom kemény karjaidon!

Abécébe

Jó a téli napoknak
belétek hurcolkodtak,
tisztelt gyümölcsös nyári fa,
igen tisztelt emberfia.

A hold akárcsak a nyáron, tavaly,
bekente magát faggyúval.
ott ül a kis bokor,
miféle selymeket sodor?

Használatlan füveknek
pántlikás bocskor kellett.
A csepp verebek, mintha
matrácot tettek volna dúcaikba.
Megleptem a macskát,
amint felhúzta a pamutharisnyát,
Parasztmacskák ősz óta fonták
öltözetét. Nézd a bolondját!
A létra alatt elosonva
trikóba bújt és kaponba.

Játszik az egész világ,
a gyújtóforgács kovának hiszi magát,
a határi ág kezdi gyanítani,
hogy őt a jégsappal össze lehet hasonlítani.

Nézd meg a rózsát, lásd mit tett ő,
így lett a virágból vessző.
A víz mindenféle csudákat
láttat.
Vályúra nézz, kútágra nézz föl,
nézd meg a gyöngyeit jégből!

A csipás csiga,
aki most álmos bácsika,
olyan földdel,
amelyet csak ő ismer
és egy bizonyos mesterséggel,
az építő iparos igyekezetével
reszelt, lyukas, hajlított
hajlékot alapított
valamiféle porcelánból építette topánka alakban
és egy évig lakik e lakban.

A szél, amíg még nem sebez, el sem rohan,
minden szűrni tud, mindennek éle van
és mint a tüskés sűn, ha várja sorsát,
kushad az ország.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Litánia

Kettőnk között a messzeségen,
mint a varjak és a ludak,
száll deres őszön, száll esőben,
a vágyam, Lia, oly időben
mikor a lélek látni vak,
s búcsú ül férfi, nő szívében.

A szívem, Lia, tudd meg tőlem,
régi bukéta, holt virág,
csöppnyi nyálukkal teleirják
pókok s hálózzák rójtos szirmát
bánat, bőjti szomorúság.

Ez itt az asztal, Lia, nézd meg,
amely mögött Te, éve, régen,
álmodtál kékes szürkületről,
sétányokról, poros fűzekről,
hosszan síró szelek hetében,
óráin a járványos éjnek.

Elhagytak többen, mint szeretném,
ég és évszak halálra letek,
a mocsarakban gyűl a mérég.
Gyöngse ajkad – így hagyom én meg –
itt előttem adja ki lelked.

Holt föld az asztalomra tenném
amelyet álmok égettek meg
s esendítetkor, lélekalkonykor
homlokod itt hűlne előttem
és már lilán, immár nem rőten
az ajkaid. Ó tudom, akkor
majd megmaradnál kedvesemnek.

Akkor örökre megmaradnál
kőkorsónak, virágcserepnek,
hajad, mint szálas, kék növény.
Ugy kapnálak meg én, szegény.
Halálán a ködös estéknek,
odatapadva, homlokodnál,

hűlne, hevülne homlokom
és két kezem közt tartva orcám
emlékezném ifjúi évre,
bagolyra, éjre, denevérré,
tünődném gyermektervek sorsán
és régi játékaidon.

Szemhéjjaidat megemelném
meglesni kihúnyt pillantásod,
mint aki sziklamélybe réved
s lát álombéli halott népet,
olyan népet s olyan világot,
amelyre élő nem tud törvényt.

Hadd vigye nyomát a sirásnak,
csókkal boritnám hajad selymét
s boldogan, tündérien én
annak arcára teriteném
a tiszta gyölcset, drága kelmét,
hosszú fátylát szerelmes gyászának,

annak, aki úgy szeretett
s mikor az öreg szenvedés
fakó szívemig verné bárdját
s nem lenne élni már okom
azontúl a kis asztalon
a sárga alkonyt együtt várnák
a homlokod s a homlokom.

Bujócskajáték

Apáméi, kis gyermeki háznép,
új játékot játszom veletek én.
Mikor? Azt megmondani nem tudnám még,
de eljátszuk majd, mert ez olyan játék,
Alkonykor játszák. Nap szürkületén.

Ez egy különös játék, öregeknek,
olyan fiúknak és lányoknak, mint ti,
szolgáknak játék s úriembereknek,
madár, virág így játszani szeretnek
és jól játsza mindenki.

Úgy-e szeretni fogjuk egymást mindig
vidáman gyülekezve asztalunknál,
kinyújtózva bukó fellegeinkig?
De jó a nap, hogy testünk megérintik
a nyavalyáks a csont se más, csak csont már.
Hogy a játékot el ne vétthessem,
előbb felkacagok, aztán elhallgatok,
azután a földre kell esnem
és nem lesz lélegzetem sem,
de ti meg se mozdítsatok, úgy hagyjatok.

Van erre is példa a Szentírásba,
ímgíyen játszadozott Mi Urunk Jézus
és mások is, akik didergve, lázba,
valami szent remegésben citerázva
végezték el játékuk.

Ti ne sirjatok, ne bánkódjatok, ha
mintha temetne úgy tesz majd a gyásznép
és ledobnak hajamnál megragadva
ásóra álló, gyérülő anyagba.
Halállal kezdődik. Ilyen a játék.

Tudván, hogy Lázár is feltámadott
meg ne hatódjatok, ti várjatok,
hisz semmi nagy csodát nem láttatok,
valaki testvérei közzé távozott.
Nem volt ez csodálatos nagy titok.

Apátok gondolt reátok,
hagyott barmokat és eleséget,
van juhotok, füvetek, fátok,
kunyhótok, darócruhátok
telelés végett.

De várjatok csak a feltámadásig,
akkor megtérünk gyermekeinkhez,
az asszonyhoz, aki rokkázva éjszakázik,
a kis tinóhoz, a hegyi ágyásig,
a legelőnkre. És oly jó lesz mindez.

Ti felnőttök egészségesen, épen,
derék ifjak, vidám barátok,
de egyelőre, talán próbaképen
– királyfiaim, én tündéri népem! –
egy hónapig nem jön haza apátok.

Aztán késik még egy keveset
és aztán újra s újra késik,
járatlan csillagrész gödreinek
vállas erő, gyors lábak kellenek,
ki nem siet, syalog jön, elenyészik.

S időközben, így van ez, hiába,
a gyermekek megnőttek,
jártatok iskolába,
benőtt a fejetek lágya,
de apátok még mindig nem jött meg.

Apró családom, pulyám, gyermekem, hej
a láng vetné fel!
Ilyen a játék. Ha kell, ha nem kell,
én is, te is, így játszik az ember
kis életével!

Hat vers a Hória sorozatból.

1. Ajánlás

Óriásként emelkedsz messzirül,
halálodon túl, kínjaid mögül,
nem sápaszt a sok század. A porod
– mint királyok pora – röggel nem elegyül.
Csontjaidat húszszor törte el a konok
lator, de csak véred folyt nem könnyed.
Hória! köszönt lázadó rokonod
és néked ajánlja ezt a könyvet.

2. Hória

Szegény
népedért keltél fel, mint a vihar kemény
[hegyek fején.

A mócokért
haltál meg s minden ingetlenért, rongyosért.
szomorúért.

Ketté szakadt jöveteleddel a história,
nem volt több Hozzád fogható
sziklaizomú hegyi lakó,
Hória!

Széles hátad mögött zúgott a nép,
elálltál, éhségtáplálta arcod
megüzente a harcot,
a szegényparasztság üvöltött:
Elég!

A hegyeken túl hirdette hírét:
császári had, a börtön
s a Kerék!

Hegyvet, dombot, tisztást, völgyvályúkat
akartál, vágj magadéinak
szabad utat,
hogy élhessenek a csendes románok,
kiket elfelejtettek császárok, királyok,
s kiket sajszó
éltükben adó, gonosz rend nyomott el
s nyúzott végrehajtó!

Gyulafehérváris, az úton véges végis,
- ámult a hóhér, bámult a nemes rend -
condrad alatt a szíved meg se rettent,
félés nélkül vert a véres kerékig.
Emléked örökös éber
a szikár, kopár mocsár hegyeken,
addig amíg
a mócon rabló adó
és aljas úr uralkodik.

Nagyura, drága
mély, sikoltó, viharzúgású álmainknak,
vörös lakomája
kaszás, lázadó, rongyos apáinknak,
lobogsz e még -
egyszer e népnek életén, egén,
komoly román nép nagy, komor fia?
Te,
hegye
kegyetlenül szép akarásainknak,
Hória!

3. Földnél, határnál...

Földnél, határnál, hegyeknél
forradalmi, harci kedved még itt él,
ösvények visyázzák, századokon át,
forró lábad nyomát.
Messzi havasok csak búgnak megütve,
a Te vörös szíved van ütve szívükbe.
Erdély szent címere
a Te vörös szíved.
Egy,
egyetlenegy,
minden időnkön át csak ez az egy.

4. Találkozás

A história
tegnapi fekete forgatagában
egymás mellett áll a póri éjszakában:
Dózsa György s Hória.

Ők ketten
találkoztak gondolatban és tettben
a szakadék felett, amely Árpád népe közt
[s miköztünk egyre,
ásnak századok óta mélyre, mélyebbre...]

5. Ha közibénk jönnél...

Ha közibénk jönnél, felrugván koporsód,
s látnál kopár hegyen annyi rongyos mócot
s keserű éhségtől látnád rágni fajtád,
Hória! lázítanád, vagy csak vigasztalnád?
Búsonganál-é, tilinkód ríkatnád,
vagy gyűlöletednek láttatnád meg hasznát?
Veres hosszú jellel hívnád a hegyeid
lakóid s pusztitnád mezeid férgeit?
(A sok gyáva lator remegve eliszkol
- ha ostorod cserdül - szegény halmaidról.)

Ha holnap reggelre
verne szíved erre,
Hória, milyen sors jutna a kamatos
aljasra, aki szegénységre tapos?
Mint a vihar - úgye - bűzös odúikba
rohannál s tipornál, mint a zúgó szikla.
Vinnéd őket úgye, lakmárol tórokra,
a torkuknál fogva, a nagy piacokra,
hogy ott a gazokat, örök rettenetre,
a nyelvüknél fogva akasztasd szegekre?!]

6. Se vasvilla, se tüzes szék...

Se vasvilla, se tüzes szék
mócok útját ezután már ne rekesszék!

Ha az emléked viszi hadainkat,
megfojthatja kéz kiáltásainkat?

Ideállok! Hej, se odébb, se alább!
Odavetem az életem, mint egy lyukas polturát!

Lángba futok? Szakadékba? Mi bajod?
Előbb győzni, aztán veszni akarok!

Ismerem magam

Ismerem magam,
nyugvásnélküli vagyok, akár a hiszany.
Nem születtem csillagokra ugrani,
se rongy aranyért magam árúlni, eladni,
de tenni, hatni,
se elnyomni,
se elnyomatni.

Hogy önmagam lenti, alanti néppel elvegyitsem,
azért vagyok én itten
s azért is, hogy a lelkemet tűz lángjával építsem
s zuhanva hintsem,
hogy házamba hordjam a láthatárt,
hogy adjak és vissza ne fogadjak.
Viselni terhét, az igazaknak
s vállalni kárt.

Higgadt földje hazámnak, viharja, vize,
esetverő hegyei, kószáló fellege
adtak nekem szívet s e szív, fia szíve
oly gyümölcs, olyan éték,
hogy íze, illata legjobb napjáig érett,
nincs ilyen érlelése
idegen vidékek
havának, hevének.

Házamból, amelyet nem lakatolok, zárok,
minden emberfiának testvérkezet
kinállok
szigorú éjemen,
mert azért vagyok én itten,
hogy a szenvedőkkel magam elvegyitsem
s zuhanva hintsem.
Kedvem a tékozlást törvénné tette meg
s ha forró erőm napja lehúny,
lemegy,
ne tűnődj eltűnésemen.

Todor Săcure

A nevem : Todor Săcure,
szívem : a csapott ág szíve.
Mióta a világra szolgálának béálltam,
szidásért s keserű éhségért szolgáltam.

Olyan szerszám vagyok, ami sose vás szét,
tán a másvilágon se leszek én máskép,
ilyen a földi rend :
mennyben él, ki henyél, pokolban, ki teremt.

Hányan szidják Todor Săcuret !
Hányan lopják meg szegény fejét !
De vajjon kerül,
ki megkönyörül
rajta, ha tíz helyett fárad és elterül ?

Aludni szeretne ? Hagyd ott a kalyibát !
Pihenni szeretne ? Ugorj és állj tovább !
A fadóntögető, rongyos, bagórágó
munkás nem ember csak azért
mert favágó ?

Életembe annyi bút leltem, kárt ettem,
nem tehetek róla, belekeseredtem.
Ha étkembe ejtem néha egy könnycseppem,
keserűvé válik az ételem menten.

Én vagyok : Todor Săcure !
Szívem : vágott erdő szíve,
szívem : síró fáké,
a kárvalló ágé !

Tán a ballábammal álltam a világra,
más vétkét, gazságát szegény fejem bánja,
kihez fordulhatnék keserű soromban,
ki tesz igazságot az én nagy bajomban ?

Ülj, köd, meg az erdőn, bújj, patak, halj, virág,
hullj le, piros levél, törj ketté, kopasz ág !
Mint a veszett fejsze ködvert avar alatt,
hallgatok s viselem állati sorsomat.

A halál balladája.

Nem jött el Topologis,
lejtős útján végig,
egy tavalyi bokorig
mind kiadta vérit.

Melyik nyáron, melyik nap?
Folyók vize : évek.
Napszámos volt, kis útas,
másfélínges féreg.

Ott hol vén erdőtorok
faluösvényt font át,
elhányták a jámborok
félre=helyre csontját.

Hogy önmaga csendje ne
bántsa a szendergőt,
felnőtt három jegenye,
baj között, de felnőtt.

Ácsorgó napfényverés
gazos sírt beeste,
múló idő, feledés
hült helyét kikezde.

Édes reggel füstire
nesz se kél fűvében,
úti kósza szó híre
elhal közleében.

Sziklaszírten siklik el
reggel ezüst sarka,
felül a csend és figyel
rettegve : ki hajtja ?

De amott a csonka lomb
csöpp vendéggel fárad :
rossz a bogas juharon
idegen madárnak.

Megül az ágon rövid
kis hangjával vár még,
mintha mérné : mint szökik
nap után az árnyék.

+

Vegyülő testet fedí
mélyebb föld, enyészet,
rejtí és eltemetí
az örök Természet.

Ritka nyárnak fénye vész,
lomb csendül, lehullík,
fut sötét esteledés,
mélységes éj múlík.

S ha mord felhők a fakó
vadvízzel perelnek,
gödre mellől rikató
őszi szelek kelnek.

Ion Barbu :
Négy vers a

Huss kisasszony

sorozatból

Idősebb leánytestvérünknek,
egy s azon csillagzat rabjának
a szent zavarodottnak :
Pena Korkodusának.

a)

Fehér olvadás nő az estből
kristálytisztaság fogta, szötte
páncélpajzs rajta és előtte
hóna alól ép most ereszt föl
vörös viasz csórt égni-lengni
fájdalmas szivekre
pihenni.

Bagolypofák
dagadnak messze
rút gabnavékákra leülnek
riadt szemed, figyelje, lesse,
míg repülnek.

Rossz, óra, szörnyüségés óra
ki félti éltét ma virrasszon,
ne lehessen jó nyugovója,
ez a Te órad Huss kisasszony!

b)

Huss kisasszony, íme ő!
(Kárnákszi! Másálá!)
orsó lábán keszkenő,
bő selyem, ring alá!
Érte tegnap öt legény...
(Gazdagok! Ah! Hercegsarjak!)
mind táncolt öt kard hegyén!
Hisz, csókot dobni akartak!

Akasztófa kötelén
lengének eltört ruhákkal...
Huss kisasszony dalola
s kellemdúsan fordula
törökökkel és muszkákkal.

Senki mással
csak pasákkal
s előljáró
katonákkal.

Arnautákkal, spahikkal,
parancsnokkal, polkovnikkal,
fürge roppban fel s alá,
járt a tánc és szállt a víg dal:
Huss kisasszony!
Isalá!

c)

Rossz óra, jaj, förtelmes óra
távozzék, kérd, te friss leány,
hogy karcsún állhass útadra
és indulhass dolgod után...

Hullám, hullám, acélkalitból
elszáll a szél és lággyá válik
ugorj hát szél és sarkaidból
rázd ki sarkantyúid: kutyáid

és hajtsd sövénynek és falaknak
a gödörben megbújt csihánynak,
a rongyokból font ázalagnak
és más növénynek, mindahánynak,

mert ma minden Nyugatnak szálljon!
Ő vár ottan, hogy zöld agyaggá
tegyen és hogy szépnek találjon
és Ő simogasson szabaddá.

Nyakszírteden kegyes keze
nyakadon, amely nyállal mérges,
(ilyen a kigyóbáty begye,
ha síklik a rossz kútaq szívéhez)

mert szereti Ő a csupa-kéreg
lábaidat, ha dőlnek, insnak,
hisz fagyok vágtak, rajtok s évek
róvást kinlódásaidnak.

Kong az éjjel, kong az éjjel
 Odaérsz a falhoz, ráhagsz,
 Labodát, büröklevéllel
 Mérges gombát, kék nyálat rágsz

Álmod oltsz az ingoványon
 Mocsár lelke felnyög, kérlel
 Papírház és papírvárom
 Hull rongyoltan szerte-széjjel

És Te sírsz, hogy Isten messze
 A szegény nőt jobban szeresse
 Keréketört, használt tested
 Nincsen aki öltöztesse

Könnyeid nyakadra fonnak
 Őrültnek való kalárist
 Csak az okosok bankódnak
 Bő könnyeid, hát megszáritsd

Nézz az égre: mint a himlő
 Száz piros csillag kifoszlott
 – Sötétről Fényre szüremelő –
 S áll merészen Tartóoszlop

Nézd az eget ime mozog
 Néked bókol hódolattal
 És szeméremmel homlokot
 Hajt s letérdel áhitattal

Nyögnek, jaj, árkolt szemeid
 – Kő, nyög így örvénybe dőlten –
 Az Úr ajkai illetik
 Csókkal a Csillagos Völgyben.

Egyedül az erdőben

- Öreg bükk eljöttem hozzád. Régóta élsz, régóta ismeresz, tegnap éjjel nem beszélgettünk. Azért vagyok most itt előtted, hogy elmondjam: bükkapó, dorgáld meg az ismerős madarakat, igen zajonganak. Szólj át a forrásnak hallgathasson már, fecsegő, ne zsörtölődjék avarral, levéllel. De ha teheted, leginkább ezt tedd, feleslegesed meg, dorongnak jó, ágaiddal: a várost.

- Bükköm, bükkfácskám, árulkodnom kell a városra, gyűlöl Téged. Azon fondorkodik örökkön, hogyan küldjön minél több baltát és szekercét ellened. Mert kell a bükk: akasztófának és koporsódeszának.

- Bükköm, bükköm viharban nemzett, orkánban fogantatott okos fám, legszebb sudár apja minden erdőnek, ma éjszaka szólalj meg, nyílj meg. Mondd meg - te tudod - hol is van az Isten?

- Ismerned kell, hiszen az öröklét nedve kering benned, te vagy a növekedés és a kemény erő oka, nálad lakik az idő és a gyökereid maguk a halottak az ő minden sóhajtozásaiikkal.

- Miért nem felelsz öreg bükkfám? Hiszen nemzedékedhez tartozom, sarjad vagyok, növekedem én is szót sem szólván, dalaím vannak, bánataim... Nem ismeresz? Az vagyok, ki virágot szedek alattvaló réteidről, az is, aki csöpp gyerekek mosolyát zárja melle mögé, bolygó csillagokra, hajnali álmokra esküdöző, öreg bükköm nem ismeresz meg? Eljöttem hozzád, beszéljessünk. Nyugtass, csendesíts le. Mondd el valamelyikét meséidnek, olyan sokat tudsz.

- Suhognak ágaid, édes borzongás dideregtet, bükköm, jómagam érzem, fájdalomban, szerelemben forrunk össze, a te öreg lelked hívja lelkemet, az én életem köszön - ismerősök - életednek. Így boldogan tűröm az éji édes álmot. Elszunnyadok öledben. Örize álmom kérésem szerint. Megdorgáld a füttyös szelet, megpirongatod a kicsi fűvet, ne hasogassa, munkaidőn túl a földet. Virágjaidtól jó illatokat parancsolsz körém. Öregapám se állhatott jobban, vigyáznj rám virasztásain. Reggel úgy ébrednek, hogy ölelem ágad.

- Bükköm, bükkfácskám, ha eljövök még ide, akkor is tudsz majd olyan odaadó lenni, mint ezen az éjen?

- Átkozott város. Átkozott...

Láttam a rozsdás ekét

Láttam a rozsdás ekét az udvaron. Fáradtan tűnődve hevert. Kerekei tengelyig sárban álltak, botra kalapált volt a lapos vasa. Ki fogta egykor, ki vezette, ki hallgatta merülten csikorgását s ki vette el mögé bizodalma magvát? Hol a búsongó dojna, mely súlyát könnyítette, hol van a kéz, amely kopásig fogta? Az eke állt tovább is eltűnődve.

Kék szeme volt férfidnek, ekevas? Varjúfekete fűrtje volt, oly homloka, mint a sziklai hó, oly jószagú ajka akár az eper? Mennyi könnyöngés robotod javáért, hány bizó mosolygás ásott, fekete barázdád után! Ekevas, ekevas, kié voltál és ki hagyott el?

Igy áll az ekevas: fáradt, elpihenő. Varjak szállása már, rozsdá harapja, nem forognak kerekei, foghíjas a vasa, nem nő kedve dojnán se. Ostor nem cserdül érte, nem gajdol legény, Ekevas, ekevas, kié voltál ekevas?

De ha éjidején a világ húnyni tér és a kalyibák elülnek, ködből, halálból jön valaki, fűtyörész, befogja ökreit és szánt csak, egyre szánt.

Teliéj sorvadásáig szikrázik az ekevas, a vágott barázda hossza nő. Pirkadatkor aztán, szemmel kiveheted, temetői sírig nyúlik a barázda...

Az örület dala

Tráláláli, trálálálá,
megöltem egy fegyőrt, meg én,
tráláláli, trálálálá,
és jóllaktam kitölt szemén,

Tráláláli, trálálálá,
(tehettem : én császár vagyok)
tráláláli, trálálálá,
(császár vagyok, de rothadok)

Tráláláli, trálálálá,
koponyáján vér s haj fagyott,
tráláláli, trálálálá,
(ő nem is tudja, hogy halott)

Tráláláli, trálálálá,
magamra öltém öltönyét,
tráláláli, trálálálá,
(az én rongyom legyen tiéd)

Tráláláli, trálálálá,
most nem tudják a doktorok,
tráláláli, trálálálá,
ő él s a halott én vagyok,
trálálálá.

Paul Páun:

Levél egy élelmiszeres csomagban

Ma délben a műhely melletti
szerszámraktárban
leültünk egymás mellé, hogy megesyűk
az ebédre hozott levest. Térdünk közé fostuk
a kis kék fazekakat, elcsendesedve
kanalazgattunk,
kinéztünk a hulló esőbe és elgondolkoztunk
sorsotokon, börtönbenülők.

Fujt a szél, esett az eső, lapos melleink
kapkodva itták a változás tiszta levegőjét.
Olyan erősen, olyan szabadon zengett
a mennydörgés, úgy gyúrta, gyömöszölte
maga alá az eget!
Akkor ilyen gondolataink támadtak:
Ha mi is szabadok lehetnénk,
mint a mennydörgés,
hogy rengetné erőnk az ég boltozatját,
s hogy maga alá gyúrná, taposná
a föld rendjét!

Ilyen gondolataink voltak, de szavaink
mind csak hozzátok tértek vissza.
Börtönbenülők, mondtuk, börtönbenülők
vagyunk mi is, ha szabad rabok is.
Mert börtön az elnyomás, olyan nagy
börtön, hogy annak szeglete lehet csak
az a dohos, penészes épület, ahol most
őriznek benneteket.

Az ég kitisztult fejeink felett,
ebédünk véget ért.
Elmúlt a déli pihenő ideje.
Máskor, ilyen időben, már indultunk

a gépek felé, most nem mozdultunk.
Beszélgettünk. Sónhajaink mélyről jövők,
szavaink ritkák. Szavaink gyérek voltak,
de olyan kemények,
mint a fogcsikorgatás, vagy mint az ököl.

Akkor felállt az egyik közülünk és
így beszélt:

Hé,
fiúk,
tudjátok meg, hogy aki nem üt vissza,
nem él.

Fogcsikorgatásaink és ökleink összeszorítása
az egyetlen jele annak, hogy valóban élünk
s az életet csak azért érdemeljük meg,
mert tiltakozni merünk az elnyomás
börtönében.

Mindezt azért írom meg nektek,
hogy lássátok,
úgy gondolunk reátok, ahogy gondolni kell.
Ezt a kis csomagot mi adtuk össze
üzemi munkások, segédmunkások
és napszámósok,
fogyasztatok hát egészséggel.
Száraskolbászt küldünk benne, jó fehér
kenyeret és illatos dohányt,
elsőosztálya dohányt,
nem sajnáltuk érte a pénzt.

Alexandru Şahighian :

Balkézzel írt levél

Anyám,
jobbkezemnek a szelídnek
pora messzi mezőkkel elegyül,
vakrasírt szegény szemeidnek
balkézzel írok én üsyetlenül.
A kórházból, ahol többől levásták
hasznos kezem, nagyon sokat vívódom,
agyamat kínzó gondolatok rágiák,
nyomorékságom síratom, kínlódom.

Otthon négy kéz sem gyózi a nyomorúságot
egy kezemmel, mondd, mit használhatok,
a havasokon nem dönthetek fákat,
csak ülhetek, vagy gyáván állhatok.
Miért nem születhettem falu csúsfjának,
nem vittek volna el kegyetlenül
gyilkos háborúba ! Ezek fájnak,
ha balkezem ír neked üsyetlenül.

Mese a banditáról

Ez egyszerű mese, mert falun mesélik.
Amikor a tavasz alig ért meg félig
sok mérget ettek a falusiak
a közös községi legelő miatt,
melyet a bojár
- az is füljön meg, ki az Égnél cseppet is javába jár -
rongyos parasztok szívéből kiragadott
(szűk volt így is az istenverte hely, szűkre szabott.)
Erősen bajlódtak a férfiak
hiába keresték igazukat.
Akkor lon megesküdött, hogy meghal a bojár.
Es amikor felcsillogott a víz, a réti sár
és a rügy a jó napon dagadni, hízni ráért,
senki sem állíthatta meg lont, a Máriáét,
hogy a bujdosás utjára térjen.
Az egyik éjen
miután számadást csinálni krétával, az asztalhoz leült,
majd asztalsarkára tett néhány garast,
a tűszőjébe kevesebb került,
kipróbálta a puskaravaszt,
jót kortyolt egyet a csipő cujkából,
rövid bundáját a vállára vette,
aztán az útját a hegyekbe vette.
De hír csak jött el róla, nem maradt el,
két napra épen,
futva hirdette a községi bakter
- csodák hetében -
hogy a bojár, kiért üres a híjú,
csontunkat szípó, álnok, enyvesujjú,
nem nyúzhat hasznót se joggal, se foggal,
nem civődik a békés parasztokkal
amint tehette s tette, annak előtte,
mert valaki megleszte

és lelötte.

Nemsokára holtan hozták lont, nem fájtak sebei
agyonlőtték a bojár bérencei, fizetett ebei.

Tudhattad volna lon, tudhattad volna :

osztályigazság!

Üljön rendben, lyukában, otthon

a parasztság!

Ha így tesz járványtól hal meg és éhveszélytől

nem rengetegben szolgál fegyverétől!

OSZK

Opzigiá Széchenyi Könyvtár

Börtöntemető

Patak futó vizénél, gyérlombú fák alatt,
néhány lapos sír fedi a halott rabokat.
Az el nem múló bánat erdeje ez itt,
a sírbörtön halottja láncról emlékezik.
Annak, kit a világ s a börtön megölt,
itt új világ a nemlét és új börtön a föld.

Nem áll palánk, se út nem visz, csend van : örök,
magányos oszlop áll a halottak fölött.
Az eke erre nem vág, a napsugár se rezg,
a néma sírokon nincs se virág, se kereszt,
se nyoma feliratnak. Agyas, néhány cövek,
a gödrök száján szürke, hatalmas kövek.
Nem hullt szent víz, se könny az itt nyugvók szívére,
ha erre jár a vándor, keresztet vetve tér le,
fájdalmas anya erre nem üvölt fia vesztén,
nem tudni : a halott zsidó volt, vagy keresztény.
Nem lépked kegyes pap a sírok előtt végig,
hisz akit elítélnek, elveszti istenét is.
Éjsötét bagolynép nem sírja uhúját,
csak egyféle nép jár itt : éhes, rühös kutyák,
csak egyféle nép jár itt : sírásó rabok,
(fegyveres őr, mögöttük, ki szökni mer : halott!)
nyugvóhelyet ásnak, annak, akinek menni
kellett mindig s nem volt hely soha pihenni.

Mégis, ez árva puszta rabtemető felett,
(glédában a koporsó, vigyázzban a kezek),
ugyanolyan az égbolt, ugyanaz a szél jár,
kelő madár dala, füttye csak úgy kél, száll,
mint úri temetőkb. Napmelege se más,
az a bokorrezgés, a felhősuhanás,

s ha novemberi esőt csipős krivec forgat,
ki sem fázik jobban. Egyenlők a holtak.

+

Szebb a tolvaj halála, mint volt az élete,
halott miniszter, úr egy álmot lát vele.

Doftana, 1926.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Három vers

Ősz a külvárosban

Hervadt leveleket seperve,
köd alatt és sár fölött,
hétfő reggelre kelve,
jött az ősz és köhögött.

Sírt az éjben az erőtlen falevél,
kis gyermekcsinálta sárkány,
- tépte, rikatta a szél -
megakadt a távirófa porcellánján.

A csatornákra, ablakokra,
feketeség ült, mint a szén,
gyermekét hordva a kezén,
-menhelyre szánta, nem mocsokba-
egy leány haladt a lucsokba
egyedül ment és sírt szegény...

Plánétás ember

A külváros szegletén
megáll a verklis ember,
a kis házak behúnyt szemmel
eltűnődnek énekén.

A gyermekeket a jó zene,
a házakból húzza ki,
egy kis leány – jó lejecskét
küldték venni – a tejecskét
plánétára adja ki.

Tavaszi reggel. Vasárnap.
A munkások a kapukba kiállnak,
– meleg szél pezsdíti a láthatárt –
tisztá ruhát hord mindenik,
a rikácsoló papagájt,
melynek lábait megkötötték,
elgondolkodva figyelik...

Szénrajz

Ez valami szörnyű gyászt jelent,
vagy valami szörnyű titkot,
hogy a kerítésre szegezett
fekete zászló,
a külvárosból sohasem hiányzik és
hiányozni sohasem is fog.

Egyik éjjel az ablaktalan házba,
hozzám feketén és nagyon vigyázva
a halál lépett be s mint aki
eltévedt és a jó utat lesi
mondta, hogy ő a környékbeli
szegény embereket keresi.

A lelkeket megmarkolta a bánat,
a halál meghajtotta fekete szárnyát,
– egy hang sem hagyhatta el a számat –
jóestét mondott és ment,
mint aki tudja, hogy sokan várják...

A halál a szobámból
egy közeli sikátorba sietett,
fekete rettegés lepte el
az egészségeseket és a betegeket.

Ezen a vidéken azóta,
anyák sirnak fel az éji csendbe,
nappal a szegény népség
összeverődik és sír esengve,
de mindez hiába,
a gyermekek húllnak
rendre, rendre...

Ez valami szörnyű gyászt jelent,
vagy valami szörnyű titkot,
hogy a kerítésre szegezett
fekete zászló,
a külvárosból sohasem hiányzik és
hiányozni sohasem is fog.

Anghelus a csavargó

Pénzzel, szóval
nem lehet
egy helyen fogni,
nem a fajta!
Tűz a sarka!
Egyet tud
csak:
örökkéig csavarogni!

Mint a marha
a havason,
úton alszik.
Szállás akadt?
Megg száll
s hogyha hajnal hasad
úgy elmegy, hogy
meg se hallszik.

Mindig kószál! Réten,
mezőn, hegy s vízen.
Jól múlat ő bárhová ért!
Egy órai szabadságért
évet ad az
életéből
szívesen.
Kötözheted,
pofozhatod,
ez az ember
egy helyben meg nem marad.
Kilenc hónapot, barátom,
cellabeli szalmazsákon,
tölt egy évben,
ámde három,
három hónapig
szabad!

A dokkmunkás éneke.

Munkás vagyok a dokkon. Hanem én
nem mondhatnám, hogy nagyon sokat érek,
kérdőjel vagyok a bösz rend őrének,
még nem tettes, de már gyanús egyén.

Nem viselek kisubickolt cipőket,
tyukszemek gyötrik csontos, csámpás lábam,
asszonytól, négy syerektől zeng a házam,
nem kívánom a puha urinőket.

Harcban állok, minden munkanappal,
a munka gyűlöletes ellenségem!
Kis kenyér, sok dohány, az elég nekem,
az étellel vagyok társ és magammal.

Testvér vagyok a széllal és a sárral,
a dokk kutyáival, a napsugárral
s ha estbe lép a nappal hideg lábbal
édes testvér vagyok a szalmazsákkal.

Szép a fakunyhó, ahol megszülettem,
s a rét, ahol fickándott ifjuságom
és szép a folyam sűrű vize nyáron,
a kő alattam, a felhő felettem.

Ha vernek, szídnak, vagy cibálnak engem,
csak hallgatok s a munkám után látok,
néha dűh fog el, igézet, átok,
bosszút állni! De letépik az ingem!

A dokk recsegő, sikoltozó, forgó
zajában, úgy, mint sok kutyatestvérem,

hordom közönyöm, reménytelenségem,
üss le hajlác, vagy gurúlj rám hordó!

Az évek megettek. Nincs számnak keserve.
Az idő nem ingat. Állok megcsúfolt, nagy
bánatán sírva az ittmaradóknak
s az elmenők vig dalára fűelve...

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Nyomorúság

Nicolae Cristea az ismert román
rajzoló egyik képéhez

A sáros uton hajlott alakok.
Egy férfi, egy asszony, két gyerek mennek syalos.
A legkisebb fiú
rongyos és szomorú.
Nővérkéje – ő is rongyos –
néhány kedves szót szól a kezében síró porontyhoz.
Régi időkből maradt ruhadarabot:
kosarat, lapitót, széket, más néhány lomot
cipel a férfi és a nő.
Az egész képben semmi feltűnő.
Az úgy volt, hogy tegnapig
mosott az asszony hajnaltól, hajnalig,
mosott bojáróknál és más nagyuraknál
szolga volt minden lúgoknál és minden szappanoknál,
Akkor valaki azt mondta rá, hogy lopott
és szájról-szájra ment a hír, hogy ő lopni szokott.
Tegnap óta nem hívják mosni, nem gürcöl a teknő felett
urától várja ő is a kenyeret.

Az ura munkanélküli kovács,
– se eledel, se műhely, se parázs.
Máma nyakukra új baj nehezedett.
Mivel eddig hiába kért s hiába fenyegetett,
a háziúr kidobta őket s nem veszi vissza egy egész világért.
Úgy kell a munkanélküli kovácsnak. Ne lakják, ha nem tud fizetni
[házbért.

A sáros uton hajlott alakok,
egy férfi, egy asszony,
két kis gyerek,
mennek
syalos..

A favágó halála

Egy öreg ember, aki a város legkülsőbb részein lakott, valamelyik nap hujá előtt jött haza és nagyon jajaatott. Orcája színe, mint az agyag. – Hozz pálinkát, feleség, egy decit, aztán mondd meg, hogy megadom, csak álljak lábra egy kiesit. Ne féljen az a vörös Berkó, megadom, meg én becsületesen ...

Még az éjszaka meghalt. Ötvenkilenc éves volt összesen. Mielőtt kiadta volna a lelkét, megfogta asszonya szódától rágott kezét: – Erzsi fiam, elmegyek erről a világról, elmegyek –, így beszélt. – Sok bajod volt velem, igaz-e? – mondta még. – Hát volt, – így az asszony –, hogyné lett volna, hiszen volt elég. – Sokszor kísértésbe hozott a sűrolni járó Jula, tudtad te is, megbocsátottad a hátam mögött, hát most már bocsásd meg szembe is. Ezeket a bűnöket férjednek és uradnak, sokat járó szád fel ne rója! Most pedig, hogy ezt rendeztük, gyújtsd meg a gyertyát, ahogy [annak rendje s módja! Ne tépd a hajad! Ilyesféle dolgok, hogy valaki özvegyen marad, [sokszor megesnek, azt akarom, hogy jól borotváltass és fésültesd meg! Az asszony lezárta az öreg favágó felakadt szemét, a környéken fekvő szemétdombok és klozettek visszhangozták az [öreg fiatalkori becenevét.

De az öreg nem riadt fel a hangra. Valamilyen más tájékon vágta a fát, téphette haját az özvegye, sírhatta bánatát. Az asztalon, az esküvőről maradt ruhába bújtatva, tisztességesen, letörött álla alatt törülközővel, aludt az öreg békességesen. Ülveges szemei beesettek, jól kinyújtóztak lábai, egymásra téve szenderültek két nagy tenyerének bütykös ujjai.

Eljött a külvárosi népség, mind a sánták s a hideglelősök, tüdőbajosok, vérbajosok és más ilyen kedves ismerősök. Az éhes Grivéj kutya, akinek az öreg annyi rugást osztott s annyi [csontot vetett, a félig kinyitott ajtóig merészkedett.

A pitvarban egymásra helyezve állott a bak,
a fűrész és a fejsze. Dolgok, amelyeket a másvilágra elvinni nem
[lehet, de nem is szabad.

A foltos bundát, amely jaj de hordott volt, jaj de vén,
elörökölte egy másik szegény.

A kicsi templomban a kicsi harang így szólt: kilip, kolop,
nem erőltette magát, csak úgy csengett, ahogy egy jóházbeli harang
egy utolsó nyomorúltért csengetni szokott.

A pap vette a kántort, a füstölőt és a süveget
és dühös volt, mert nincstelelt temetni nem szeretett.

A halott két szemére rátettek két törött cserepet
s mivel munkanap volt, nem kísérték ki csak asszonyok és gyerekek.

A városházai halottszállító talicska bukácsolt a rögön,
a sár cuppogott, az eső hulldogált örökösön.

A pápa a keresztútaknál mormogott: – Nem volt ebbe vallásos lelkület!
Az asszony, ahogy az asszonyok szoktak: – Jaj mi lesz belőlem
nélküled?!

A temetőben másik harang: giling, galang.
gyanús gyorsasággal kész lett a hant.

A kötéllel felszerelt sírásók ledobták a koporsót, nem tetszett nekik
[ez a torna,
a koporsó fedele betört, behatolt a föld. Az öreg ha élt volna,
alaposan köpködött volna.

A sírásók, miután a munkát befejezték,
pálinkát ittak s az asztalon a kalácsot keresték,
s mivel a szegényes tor nekik nem tetszett,
elkezdték szidni azt, aki fölé ép az elébb szúrták a keresztet.
Így élt s halt meg az öreg Vaszi bácsi, a favágó, halljátok,
könnyű az ilyenre a papnak az Isten nevében azt mondani:

[Néki pedig megbocsátok!...

Tartalomjegyzék :

Szegények küszöbén.	Oldal.		Oldal.
Búcsú József Attilától	3	A férfi elmegy	19
Új évek elé	5	Otromba	20
Hűség	7	Halál előtt	21
Ráolvasó dal	8	Reggeli séta	24
Kitelte időmnél	10	Már túl a tárgyakon	27
Ifjúság	11	Vihar	28
Ringató	13	Sötétedik	29
Gyerekdal	14	A vad halála	30
Szegény ember fiának!	16	Szegények küszöbén	31
Gurucsa	17	Szépen száll a szegénység	33
Már ez így van	18		

Mellette élnek.

	Oldal.
Gheorghe Coşbuc	Léna és Lénuca 37
Tudor Arghezi	A nagy átok 49
Tudor Arghezi	Balkéz körmével 51
Tudor Arghezi	Rémséges éjszaka 52
Tudor Arghezi	A halottak 54
Tudor Arghezi	Szerenád 55
Tudor Arghezi	lon lon 56
Tudor Arghezi	Katinka 57
Tudor Arghezi	Gyónás 58
Tudor Arghezi	Abécéskönyvbe 60
Tudor Arghezi	Litánia 62
Tudor Arghezi	Bujócskajáték 64
Aron Cotruş	Hat vers a Hória ciklusból 66
	1 Ajánlás 66
	2 Hória 66
	3 Földnél, határnál 67
	4 Találkozás 68
	5 Ha közibénk jönne 68
	6 Se vasvilla, se tüzes szék 68
Aron Cotruş	Ismerem magam 69
Aron Cotruş	Todor Săcure 70
Gheorghe Topârceanu	A halál balladája 71
Ion Barbu	Négy vers a Huss-kisasszony-sorozatból 73
Emil Isac	Egyedül az erdőben 76
Emil Isac	Láttam a rozsdás ekét 77
Al. O. Teodorescu	Az örület dala 78
Paul Păun	Levél egy élelmiszeres csomagban 79
Alexandru Şahighian	Balkézzel irt levél 81
Alexandru Şahighian	Mese a banditáról 82
M. Gh. Bujor	Börtöntemető 84
Lazăr Pach	Ősz a külvárosban 86
Lazăr Pach	Plánétás ember 87
Lazăr Pach	Szénrajz 88
Lazăr Pach	Anghelus a csavargó 89
Gh. Z. Buruiană	A dokkmunkás éneke 90
Andrei Vicol	Nyomorúság 92
George Lesnea	A favágó halála 93

Salamon Ernő más munkái :

Gyönyörű sors. Versek. 1937. (Elfogyott.)

Ének a szolgák sorsáról. Színpadi költemény. 1938. (Elfogyott.)

BIBL. UNIV. CLUJ

0691 11. II. 1939

EXEMPLAR LEGAL

Átadva: O. Sz. K.-nek
35.568-1940. IV számú
V K M rend. alapján.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

